

Конгрес Українських Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua Травень 2016 року № 5 (636)

В УКРАЇНУ ПОВЕРНУЛАСЯ НАДІЯ!

25 травня в Україну з російського полону повернулася Надія Савченко. Бранка перебувала в неволі 709 днів, з яких 223 голодувала, а 235 її судила кремлівська Феміда.

22 березня ц.р. за фальшивим звинуваченням Надії оголосили вирок: 22 роки ув'язнення. Вона відмовилася подавати заяву на апеляцію, про клопотання щодо її помилування годі й згадувати. Надія ніколи не вдалася б до такого кроку, бо вважала його принизливим, тому категорично заборонила всім, причетним до її звільнення, забути про «прошеніе». Тож Путіну довелося самому шукати вихід. Він і знайшов – з ознаками «благородства» по-російськи: про помилування Надії, за однією, запущеною з Москви, версією, начебто просили родичі загиблих журналістів (їхню смерть Кремль безсоромно і брехливо приписував Надії Савченко), за іншою – про помилування Надії «клопоталися» родичі гереушників, на яких обміняли українку. Обмін тримали в секреті: щоб не зірвався. Навіть сестра Віра з мамою до останку сумнівалися. Та все-таки повірили, і пані Марія приготувала для дочки її улюблений борщ. Коли з'явилися перші чутки, що Надія таки повертається, вся Україна завмерла в очікуванні тієї, що стала символом незламності української нації і об'єднала наш народ в єдиному прагненні-пориві: повернути Надію Україні. Тож ми чекали і сумнівалися, сподівалися і – врешті літак з Надією на борту приземлився на вкраїнській землі.

…Вона вийшла з літака. Босоніж ступала по рідній землі, аби відчути її ніжність і силу. Впала на неї, немов хотіла пригорнутися після тривалої розлуки до найдорожчого, покотилася по траві: я на українській землі, вдо-ма-а. Не знаю, чи цілувала ту землю, але жага любові до неї була саме тією, яка перемагає смерть. Принаймні остання не така страшна, як чужина, втрата свободи і – «любої сторононьки», як в наших українських піснях співають про Батьківщину.

Квіти передала мамі. Просила зустрічаючих її не торкатися, обійтися без обіймів, адже відвикла від людей в одиночній камері, зверталася до журналістів, щоб не дошкуляли запитаннями, мовляв, інтерв'ю не на часі, ще буде для спілкування нагода. Напружена, втомлена, зворохоблена, емоційна, Надія промовляла до всіх, і слова її були водночас прості, зрозумілі і незбагненно проникливі для кожного серця. Вони не проминальні і не можуть обминути бездідно навіть скам'янілу душу, якщо вона здатна чути. Немовби відчуваючи якусь власну провину, Надія зверталася в першу чергу до українських матерів:

– Я хочу вам сказати – я на волі. Я хочу попросити вибачення в усіх матерів, чиї діти не повернулися з АТО, а я ще й досі жива. Я хочу вибачення попросити в усіх матерів, діти яких сидять у неволі, а я – на волі. Я хочу вам сказати: так, я не поверну мертвих, але я завжди готова покласти життя – і не раз – на полі бою за Україну. Я зроблю все можливе, щоб кожна дитина, яка сидить зараз у неволі, була на волі.

А ще Надія подякувала «всім людям за те, що вони боролися за мене і за кожного», тим, хто бажав їй добра, адже завдяки їм вона вижила, а також тим, хто бажав їй зла, адже «на зло вам я вижила». «І хочу сказати дякую тим, хто був байдужий. Дякую, що не заважали».

Надія готова до боротьби, вона сповнена віри в майбутню славу України. «Герої України не повинні помирати, – сказала вона. – Дуже вигідно, коли герої мертві. Погано, коли герої живі, всім погано. Але ми будемо жити, і герої будуть у Верховній Раді України… Герої будуть на заздрість російській Думі, і вони будуть на славу України, на подяку українському народові. У нас буде Верховна Рада складатися з тих людей, які гідні… Ми будемо жити в Україні так, як повинна гідно жити людина».

Надія повернулася, і її віра вселяє віру кожному українцеві.

Господи, звертаючись до Тебе, ми молили: «Боже, великий єдиний, нам Україну храни». Ти почув нас, Господи, якщо даруєш Україні таких дочок. І синів.

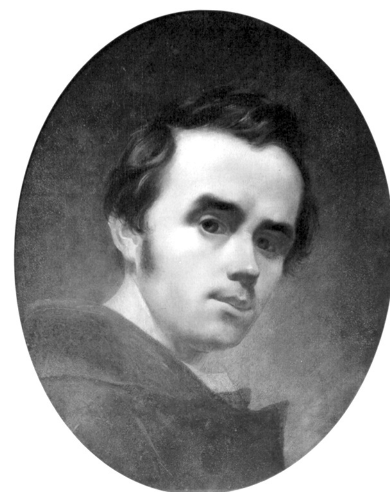
Марія БАЗЕЛЮК

На світлині внизу: в Адміністрації Президента щойно Петро Порошенко вручив Надії Савченко «Золоту Зірку» Героя України.

ШЕВЧЕНКІАНА

«Я ТАК ЇЇ… Я ТАК ЇЇ ЛЮБЛЮ, МОЮ УКРАЇНУ УБОГУ…»

Тарас Шевченко любив її, свою Україну, безмежно. Сентиментальні почуття, притаманні кожному українцеві, не були і йому чужі. А інакше він, замилований красою землі і неба, що над Україною, не зміг би так просто і неповторно написати і про «садок вишневий коло хати», і про «лани широкополі, і Дніпро, і кручі», і про село, яке «неначе писанка», написати щемно і зворушливо, коли неначе кожне слово бринить сльозою. Та любов Шевченка до України водночас була пристрасною, збуреною почуттями протесту й болю, які спричиняли вибухоподібну «Розриту могилу», «Великий льох» чи «Гайдамаки».

Таємниця Тарасового єднання – через цілі століття – зі своїм народом, незбагненна. Адже ми, сучасні українці, перечитуючи його поезію, переживаємо такі ж високі почуття – любові й ненависті, таку ж кінецьсвітню тугу чи поклоніння українському лицарству, які, оволодівши душею і серцем Поета, живили його талант і виливались Словом. Минуть тисячоліття… А слово Шевченка житиме. Це значить, що й Україна буде!

155 років тому домовину з тілом Тараса Шевченка перевезли з Петербурга в Україну. День його повернення на Батьківщину ми відзначаємо, вшановуючи пам'ять Тараса. Цьогоріч також. 22 травня відбулися заходи в Церкві Різдва Христового в Києві. Саме в цій церкві, в травні 1861 року, було встановлено домовину з тілом Тараса Шевченка, яку перевозили із Петербурга до Канева, та відбулося відспівування Великого Кобзаря. З метою увічнення пам'яті Поета в церкві зберігається його посмертна маска.

Панахиду відправив Педстоятель Української Православної Церкви Патріарх Філарет. Президент Петро Порошенко разом із молодшим сином Михайлом узяв участь у панахиді по Тарасу Шевченку.

Заходи, приурочені 155-ій річниці перепоховання Шевченка в Каневі, відбулися по всій Україні. У Києві – біля пам'ятника Тарасові.

(Читайте стор. 2.)

ТРАДИЦІЯ НАЦІЇ

ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ГЕРОЇВ

Щорічно, за доброю традицією, що склалася в Україні за останні роки, патріотична громадськість вшановує щорічно 23 травня День Героїв.

Чому саме 23-го травня? Бо саме 23 травня від рук агента НКВД в Роттердамі загинув засновник і організатор Організації Українських Націоналістів (ОУН), а в часи УНР – один з найактивніших організаторів та командувачів підрозділів Січових Стрільців, полковник Євген Коновалець. ОУН, заснована і сформована Коновальцем, стала фундаментом опору більшовицькій, польській та німецькій окупації, основою майбутньої Української Повстанської Армії. Травень взагалі трагічний місяць в українській історії. 4 травня 1924 року в Києві загинув від рук ВЧК ідеолог українського націоналізму Микола Міхновський, 25 травня 1925 року – Голова Директорії УНР Симон Петлюра, вбитий агентом ВЧК в Парижі. Не говорячи вже про багатосоттисячні жертви солдатів-українців при звільненні від гітлерівців країн східної Європи та й самої Німеччини, яких московський м'ясник Жуков кидав без всякої військової потреби на добре укріплені рубежі оборони Вермахту.

Цього року активісти ОУН(д), НРУ, КУНу, Української партії провели мітинг біля барельєфа полковнику Євгену Коновальцю та полковнику Андрію Мельнику, що на фасаді корпусу Національного університету ім. Драгоманова. Саме в цьому приміщенні вони формували підрозділи Січових Стрільців, які відіграли вирішальну роль у захисті новопосталої в 1917 році УНР.

Далі пройшли ходою до колишнього приміщення Центральної Ради УНР, до мармурової плити на фасаді, на якій зазначено, що в цьому місці постане пам'ятник одному з чільних діячів УНР – голові Директорії Симону Петлюрі. Після короткого мітингу та покладання квітів громада перейшла до приміщення Національного театру опери та балету ім. Т.Г.Шевченка та вшанувала пам'ять загиблого від рук гестапо Крайового керівника похідних груп ОУН на східноукраїнських землях Дмитра Мирона Орлика. Про це свідчить меморіальна дошка, розташована на бічній стороні театру. А зранку активісти УНСО поклали за традицією квіти до могил національних героїв, які спочивають на Байковому цвинтарі.

І знову, в черговий раз, патріоти задаються питанням. Коли вже українська держава, що святкуватиме 24 серпня 25-у річницю відновлення державності, спроможеться на пристойне пам'яті національних героїв, які цю державність творили й віддали за неї своє життя, пошанування у вигляді пам'ятників та Пантеону Героїв, як це заведено в усіх країнах, де поважають свою національну історію та її героїв?!!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ШЕВЧЕНКІАНА

У КИЄВІ ВШАНУВАЛИ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

У неділю, 22 травня 2016 р., виповнилось 155 років з часу перепоховання Великого Кобзаря на рідній землі, у Каневі, згідно з його заповітом. У цей день численні делегації приїжджають на Чернечу гору, щоб вклонитись могилі Тараса Григоровича Шевченка. Також видатного художника та поета, вірного сина української нації в цей день вшановують й у багатьох інших містах і селах України та світу. Зокрема, з ініціативи національно-патріотичних організацій та громади Києва, відбулися заходи і в столиці, в парку Тараса Шевченка, біля пам'ятника Кобзарю.

Цьогоріч заходи розпочалися із урочистого покладання квітів до підніжжя пам'ятника Тарасу Григоровичу, після чого відбулася пісенно-патріотична акція на честь 155-річчя від Дня перепоховання Тараса Шевченка. Пролунали відомі пісенні композиції на слова Шевченка та вірші, присвячені пам'яті поета, які декламували Макс Воля, Мальва Кржановська, Василь Титаренко-Лютий, Марія Лелека, Ігор Двигало, Богдан Борщ та інші.

Заходи продовжилися виступами політичних та громадських діячів, зокрема, дисидента Василя Овсієнка від «Соловецького Братства», Голови Конгресу Українських Націоналістів Степана Брацюня *(див. фото)*, Миколи Нестерчука від ВУТ «Просвіта», Віктора Горбача від Народного Руху України, Віктора Світайла від ОУН, Георгія Лук'янчука від Української партії, Марії Влад від Спілки письменників України та інших.

Голова Конгресу Степан Брацюнь зазначив: «Сьогодні українці по всьому світу відзначають День пам'яті Тараса Шевченка. Хоч цей день пов'язаний із сумними подіями – перепохованням, а отже його успінням, та цей день є і радісним водночас, бо була виконана нарешті його воля, його заповіт. Також радісним цей день є і тому, що всі ми любимо нашого геніального поета, співця нації. Геній Шевченка залишив нам те живе слово, з яким український народ житиме вічно. Саме з його творчості ми дізнаємося про наших прадідів великих і черпаємо незламний дух, що зміцнює нашу націю. На його невмирущому слові і дороговказах виросло не одне покоління Героїв України. І сьогодні саме його слово надихає українських захисників на Сході нашої держави у боротьбі проти кремлівських окупантів».

Мітинг завершився концертними виступами відомого народного хору «Просвіта», а також хору «Гомін» світлої пам'яті Леопольда Ященка.

Прес-служба КУН

Фото Георгія Лук'янчука

СЛАВА УКРАЇНИ

КОНГРЕС ВЗЯВ УЧАСТЬ У ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА ІВАНУ МАЗЕПІ

У м. Полтаві 7 квітня 2016 року відбулося довгоочікуване, багатолюдне і урочисте відкриття пам'ятника видатному гетьману України Іванові Мазепі.

Урочисту церемонію, що пройшла на Соборному майдані, очолив Президент України Петро Порошенко. Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет благословив відкриття і освятив монумент. На велелюдному заході були присутні відомі в Україні і світі громадсько-політичні діячі, духовенство, молодіжно-патріотичні організації, представники місцевої влади і Збройних Сил України та велика кількість свідомих полтавців та жителів Полтавської області, включаючи чисельних представників Полтавської ОО Конгресу Українських Націоналістів. Делегацію від партії очолив Голова Конгресу Степан Брацюнь.

Сприяв у свій час встановленню монумента Мазепі і президент Віктор Ющенко. До 300-х роковин Полтавської битви він видав указ, за яким Україна повинна «гідно вшанувати українсько-шведський союз».

Міжнародний благодійний фонд імені Ярослава Стецька ще в 2009 році перерахував 200 тис. гривень на виготовлення пам'ятника Мазепі.

У своєму виступі Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь наголосив на важливості постаті Івана Мазепи в українській історії та розповів, що на початку 60-х років XX століття Голова Українського Державного Правління, Голова ОУН та Президент АБН Ярослав Стецько разом зі своею вірною соратницею та дружиною Славою Стецько домовлялись зі шведським урядом про встановлення монумента Івану Мазепі в Стокгольмі. Тоді зашкодив цьому приїзд до Швеції М.Хрущова. Тепер невстановлена скульптура видатного українського гетьмана прибула в Україну разом з архівом особистих речей і документів подружжя Стецько. Також він додав: «Вже двічі – в 2012 і в 2014 роках – Конгрес Українських Націоналістів разом з іншими патріотичними силами презентували скульптуру Мазепи у Києві. Ми символічно встановлювали погруддя гетьмана на площі Слави, в такий спосіб привертаючи увагу громадськості і влади і сигналізуючи, що вже давно пора встановити пам'ятник Іванові Мазепі у столиці».

Прес-служба КУН

ТАРАСОВІ ШЛЯХИ

ТЕ, ЩО ЙДЕ ВІД СЕРЦЯ

22 травня 2016 року, в Чернівцях, біля пам'ятника Тарасові Шевченку, зібралась громадськість міста з нагоди 155-річчя перепоховання Кобзаря. Священики відправили Панахиду.

До підніжжя пам'ятника лягли живі квіти нашому генієві, Великому Українцеві, пророку. Читали вірші поета. «Заповіт» звучав на багатьох мовах. Виконувались «Думи мої» та інші твори Тараса Шевченка.

Студенти політехнічного коледжу Чернівців прийшли в сорочках однакового кольору та всі з червоними гвоздиками. Це радує нас, людей старшого покоління.

Хочеться, щоб більше велась робота серед молоді по вшануванню наших визначних подій, дат в житті нашого народу. Шануймо насамперед своє і своїх, бо наші визначні люди заслужили на велику повагу до них з боку кожного українця, кожного жителя Землі. Нехай відійде в минуле те радянське, коли людей в повному розумінні слова заганяли на певні заходи. Нехай це буде покликом душі і серця – свідомо зроблений крок. Нехай він не буде вимушений, бо те, що не йде від серця, воно несправжнє.

Пам'ятаймо все те, чим жили наші діди і прадіди. Пам'ятаймо своїх геніїв, патріотів, своїх героїв.

Вони – герої твої, мої і всіх нас. І пам'ять про них нехай буде вічною!

М. КИСИЛЬОВА

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(095)-672-11-98
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Небилович Микола	(096) 924-79-83
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

позиція

ВИМОГА НАЦІЇ – «НІ» капітуляції

20 травня у столиці відбулася акція протесту проти так званого плану Мореля, тобто проведення виборів на окупованих територіях Донбасу. Акцію ініціював Цивільний корпус «Азова», підтримали та долучилися до її проведення обласні організації «азовців», низка громадських і політичних структур, зокрема, Конгрес Українських Націоналістів, Спілка ветеранів АТО та інші. Багатотисячний марш стартував біля монумента «Батьківщина – мати» і проліг до будинку Верховної Ради. Учасники маршу скандували гасла «Україна понад усе», «Вимога нації – «ні» капітуляції», «Одна єдина соборна Україна».

Хоча акція була цілком мирна, ніхто з її учасників не зазіхав на комфорт і спокій нардепів, які вже налаштувалися на відпочинок, та саме їх вона не на жарт перелякала. Тож поки учасники маршу дійшли до Верховної Ради, силовики вже оточили її трьома кордонами безпеки.

«Наша акція мирна, – заспокоїв переполоханих народних обранців перший комбриг полку «Азов», народний депутат України Андрій Білецький. – «Азовці» в жодному разі не штурмуватимуть Верховну Раду. Ця акція – попередження владі. Ми не можемо допустити проведення виборів на окупованих територіях Донбасу, доки її контролюють російські військові бандформування».

Такої ж думки Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь. «Вибори під дулами російських бандитів, – зазначив він, – означали б легітимізацію псевдодержав ДНР і ЛНР, амністованих убивць на кшталт Моторoли та Гіві, узаконення влади терористів на загарбаних Москвою українських землях. Вибори за українськими законами на Донбасі можливі лише після виведення російських військ з території України, звільнення усіх заручників, відновлення контролю над державним кордоном, роззброєння сепаратистських формувань, а також проведення державою комплексних системних заходів із деокупації Сходу України. Потрібно спочатку змусити окупанта повністю відшкодувати збитки, завдані українському народові та його землі цією дворічною гібридною війною, відновити понівечену інфраструктуру регіону, і лише тоді можемо говорити про вибори на Донбасі»

Але всупереч національним інтересам України і здоровому глузду вцілому вибори таки можуть відбутися, оскільки вони передбачені Мінськими угодами, які свого часу бездумно підписала українська сторона.

«Найстрашніше, – каже А.Білецький, – що нема жодного механізму, жодної гарантії повернення після виборів Україні Криму, Донбасу, українського кордону. І якщо ми проведемо вибори, то цього не станеться ніколи. Влада «розмиває» це питання, розповідаючи, що виборів не буле. Та це неправда. Влада намагатиметься їх провести, тому що обіцяла Заходу і Росії».

А.Білецький, додамо, не бажає бачити на українському кордоні жодних місій ОБСЄ чи НАТО. «Я визнаю в Україні, – каже він, – тільки українські збройні сили, тільки українських прикордонників на українському кордоні».

Позиція лідера «Азова» – гідна поваги і ревізії не підлягає. З огляду на те, що його особовий склад – військовий і цивільний – достоту переконливо підкреслює неприпустимість капітуляції, як головну вимогу нації, та покладається лише на власні, українські сили, бачимо, що в наших лавах лицарський дух не занепав і воля до боротьби не вмерла. Так переможемо!

Марія БАЗЕЛЮК

На світлині: активісти Конгресу Українських Націоналістів – учасники акції протесту під Верховною Радою.

ювілей

ПІВСТОЛІТТЯ ФІЛАРЕТА

12 травня 2016 року в Національному палаці мистецтв «Україна» відбулася урочиста Академія з нагоди ювілею – 50-ліття служіння Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета на Київській архієрейській кафедрі.

Зал Палацу «Україна», що вміщає понад три тисячі глядачів, був заповнений – привітати Святійшого Патріарха Філарета з ювілеєм прибули Президент України Петро Порошенко, Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, єпископат Української Православної Церкви Київського Патріархату, духовенство та миряни, члени Уряду, народні депутати, очільники та представники Церков і релігійних організацій, голови обласних, районних та міських державних адміністрацій, представники наукової та творчої інтелігенції, воїни Збройних Сил і Національної гвардії, політичні та громадські діячі з усієї України.

Урочисте дійство розпочалося зі співу тропаря свята Пасхи «Христос Воскрес». Вів програму народний артист України Василь Ілащук.

На сцені Палацу «Україна» Святійшого Патріарха Філарета з ювілеєм привітав Президент України Петро Порошенко, який високо оцінив архіпастирське служіння Патріарха, висловив глибоку вдячність йому за молитви, жертовне служіння Богу і українському народу. «Дозвольте побажати Вам міцного здоров’я, довголіття, успіхів на пастирській ниві. А головне: щоб Ви і весь українськiй народ якомога швидше побачили реалізацію головної справи Вашого життя – Української Єдиної Помісної Незалежної Православної Церкви, визнаної Вселенським Православ'ям» – відзначив у своєму привітанні Президент України. Голова Держави також попросив у Патріарха молитов і благословення для себе: «Прошу, Ваша Святосте, і для себе Вашого благословення на свої труди в якості Президента і Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України».

Від імені повноти Української Православної Церкви Київського Патріархату Предстоятеля привітали члени Священного Синоду. Святкову адресу оголосив Патріарший намісник митрополит Переяслав-Хмельницький і Білоцерківський Епіфаній. З нагоди ювілею, за виключні заслуги з відродження духовності в Україні, утвердження Помісної Української Православної Церкви, за багатолітню невтомну працю на ниві служіння Церкві та Україні Святійшого Патріарха Філарета було відзначено особливою найвищою церковною нагородою – Великим Хрестом ордена Святого рівноапостольного князя Володимира.

Зі словами вітання до Патріарха Філарета звернувся Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман. Прем'єр-міністр подякував Патріарху Філарету за багаторічне служіння та висловив повагу від імені

усього Уряду. «Ми все будемо робити, щоб шлях до нашої Української Церкви, цей шлях був відкритий, щоби до нього не було жодних перешкод, а духовність, віра тільки зміцнювалися», – підкреслив він. Володимир Гройсман привітав Патріарха із 50-річчям служіння на Київській кафедрі та побажав йому міцного здоров'я, успіхів та добра. «Я глибоко вірю у те, що усі успіхи, які будуть відбуватися у нашій сучасній історії, будуть пов'язані з Вами», – зазначив Голова Уряду.

Після цього Святійший Патріарх Філарет звернувся до присутніх з промовою, в якій окреслив шлях свого архієрейського служіння, ті труднощі, з якими доводилося стикатися Церкві у радянські часи, а також виклики, які постали перед нею в новітній період державної незалежності України. Промова Предстоятеля тривала близько 1,5 години та неодноразово переривалася аплодисментами.

У другій частині урочистої академії відбувся концерт, в якому взяли участь: Національна заслужена академічна капела України «Думка», Національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г. Верьовки, Національний заслужений академічний ансамбль танцю України імені П. Вірського, Заслужений академічний Ансамбль пісні і танцю Збройних Сил України, Дитячий танцювальний ансамбль «Цьомочки» зі Львова, Народний художній колектив «Спортивно-танцювальний ансамбль Пульс» ЦТ «Шевченківець», народні артисти України Ніна Матвієнко, Оксана Білозір, Герой України Василь Зінкевич, заслужений артист України Олег Павлишин, заслужена артистка АР Крим Ленара Османова. Свій вірш, присвячений Патріарху Філарету, прочитав заслужений артист України Петро Мага. Завершилася концертна програма співом «Многоліття» зведеним колективом виконавців під керівництвом заслуженого артиста України протоієрея Назарія Дадака.

Трьохтисячна глядачевна зала ще раз привітала свого Предстоятеля оваціями. Всі присутні разом з виконавцями піднесено співали «Многая літа» своєму Архіпастирю – Патріарху Київському і всієї Руси-України Філарету.

Після завершення урочистої Академії та концерту у Великому банкетному залі Національного палацу мистецтв «Україна» від імені Святійшого Патріарха Філарета відбулося святкове прийняття, на якому були присутні духовенство, державні та громадські діячі, представники наукової і творчої інтелігенції, дипломатичного корпусу. Численні гості мали можливість особисто привітати Патріарха з ювілеєм та висловити йому свої найщиріші побажання.

Вітальні слова щирих і добрих побажань в день відзначення ювілею Святійшого Патріарха Філарета виголосив Голова КУНу Степан Брацюнь. Приєднуємося до них і ми, бажаючи нашому Предстоятелю сил, здоров’я, Божої допомоги у несенні патріаршества та многих і благих літ служіння Церкві й Україні!

За публікацією
Олександра ШМУРИГІНА,
священика

СЛАВА НАЦІЇ

Джамала, "1944":

про що пісня України на "Євробаченні"

Депортація кримських татар – одна з темних сторінок історії Радянського Союзу і страшна трагедія для цього народу

Україну на "Євробаченні-2016" у Стокгольмі представляла співачка Джамала. 21 лютого вона перемогла у фіналі національного відбору і заявила, що гідно представить Україну.

Джамала заспівала у Швеції композицію "1944", яка передає трагедію кримськотатарського народу і сім'ї співачки зокрема.

Як раніше зізнавалася сама співачка, на написання цієї пісні її надихнула розповідь прабабусі про трагедію, яка сталася з кримськотатарським народом у 1944 році.

Пісня звучала на двох мовах – англійською і кримськотатарською.

Коли чужинці приходять...
Вони заходять до вашого дому,
Вони вбивають вас усіх
і кажуть:
"Ми не винуваті,
не винуваті."

"Де ваш розум?"
Людство плаче.
Думаєте, що ви є богами.
Але смертні всі.
Не ковтайте мою душу.
Наші душі.

Я не могла провести там свою юність,
Бо ви забрали мій світ.
Я не могла провести там свою юність,
Бо ви забрали мій світ.

Ми могли б побудувати майбутнє,
Де люди є вільними,
жити та любити.
Найщасливіший час.

"Де ваше серце?"
Людство, вставай!
Думаєте, що ви є богами.
Але смертні всі.
Не ковтайте мою душу.
Наші душі.

Я не могла провести там свою юність,
Бо ви забрали мій світ.
Я не могла провести там свою юність,
Бо ви забрали мій світ.

Я не мала Вітчизни…

ВАКХАНАЛІЯ ІМПЕРІЇ ЗЛА

ДЕПОРТАЦІЯ ЯК НАРОДОВБИВСТВО

Депортація кримських татар – одна з темних сторінок історії Радянського Союзу і страшна трагедія для цього народу. 18–20 травня 1944 року бійці НКВС зігнали до залізничних вагонів майже все татарське населення Криму і відправили в бік Узбекистану 70-а ешелонами. Радянська влада звинуватила кримських татар у співпраці з нацистами і нібито в помсту провела одну з найбільш швидких депортацій у світовій історії.

Однак звинувачення в колабораціонізмі – це була лише ширма і привід. Насправді коріння кремлівського антагонізму до кримських татар йдуть у тридцяті роки, коли радянська політика стосовно інших національностей СРСР стала репресивною.

Розкуркулення, виселення на північ Росії, колективізація, Голодомор, сфабриковані справи проти татарської інтелігенції і чищення в кращих сталінських традиціях – все це налаштувало кримських татар проти радянської влади. Звичайно, кілька тисяч татар воювали проти "совєтів" у Другій світовій війні, проте куди більше їх воювали на боці Червоної армії. Щось подібне було на Західній Україні. Як підсумок, усіх татар під одну гребінку звинуватили в державній зраді, "масовому знищенні радянських людей" і колабораціонізмі. Крім того, Сталін боявся, що кримські татари стануть протурецькою п'ятою колоною в Криму.

Терміновий указ про депортацію кримськотатарського народу в Середню Азію здійснювали 32 тисячі НКВСників. Вони просто обходили хати татар і оголошували господарям, що через зраду батьківщини їх виселяють з Криму. На збори давали по 15-20 хвилин. Переважно люди не могли взяти з собою навіть найнеобхідніше, щоб вижити на новому місці. Вантажівками людей звозили на залізничні станції, звідки товарні потяги вивозили змучених татар в далекі степи. Умови транспортування були нелюдськими. Під час тривалого переїзду (потяги їхали кілька тижнів) загинуло близько восьми тисяч осіб, більшість з яких – діти і літні люди. Найпоширеніші причини смерті – спрага і тиф. Людей не годували. Деякі, не витримавши страждань, сходили з розуму.

Все майно, що залишилося в Криму після татар, держава привласнила собі.

Кримських татар депортували переважно в Узбекистан, а також прикордонні райони Казахстану і Таджикистану. Селили татар у спецпоселення, оточені озброєною охороною, блокпостами та огороджені колючим дротом. Якщо врахувати, що людей використовували як дешеву робочу силу в колгоспах, на підприємствах, на зведенні Фархадської ГЕС, то все це нагадувало трудові табори. Виходити за межі спецпоселень було можна лише з дозволу НКВС, інакше – 20 років в'язниці. Місцеве населення пропаганда налаштовувала проти переселенців. Використовувати кримськотатарську мову в навчанні або пресі було заборонено. "Совєти" навіть заборонили вписувати в паспорт кримськотатарську національність.

Умови проживання кримських татар у степах Узбекистану були жахливими. Потрапивши в інше середовище проживання, без імунітету до місцевих хвороб, татари зазнали епідемій малярії, жовтої лихоманки, дизентерії. За перші три роки після переселення від голоду, виснаження і хвороб померло, за різними оцінками, від 20 до 46 відсотків усіх депортованих, майже половина – діти.

Деякі дослідники і дисиденти вважають, що депортація татар відповідає визначенню геноциду. Вони стверджують, що радянський уряд мав намір знищити кримських татар як етнічну групу і цілеспрямовано йшов до цієї мети. Повернутися вижившим татарам у рідний Крим дозволили тільки наприкінці 1980-х. Одним з тих, хто пережив часи депортації, є Мустафа Джемілєв, який у часи незалежної України став лідером кримськотатарського народу.

Однак, незважаючи на красномовні факти, до 12 листопада 2015 року депортація кримських татар не вважалася геноцидом. І тільки в минулому році Верховна Рада нарешті визнала трагедію кримських татар геноцидом.

До речі, російська влада в 2014 році знову прийшла в Крим, і, як 70 років тому, кримські татари знову потрапили у списки неугодних. У мечетях проводяться обшуки, вилучається неугодна література, розганяють кримськотатарські мітинги, і навіть безвісти зникають люди.

Про все це співає Джамала. Біда лише в тому, що навіть в Україні не всі розуміють глибини цієї трагедії. Залишається лише сподіватися, що зрозуміють у Європі.

РЕКВІЄМ

УКРАЇНА ВШАНУВАЛА ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ГЕНОЦИДУ

В Україні і світі 18 травня згадують жертв геноциду кримськотатарського народу. У цей день в 1944 році радянський НКВС почали виселяти корінний народ з Криму в Середню Азію. Цьогоріч, у 72-у річницю трагедії, в Україні відбувся ряд масових заходів пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу.

Так, опівдні жертв геноциду вшанували хвилиною мовчання. В зазначений час всі українські телеканали і радіостанції передавали спеціальний сигнал.

У столиці вранці біля будівлі Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка молодь створила живу інсталяцію у вигляді кримськотатарського прапора.

Того дня в Національній опері України відбувся концерт-реквієм. У ньому взяли участь перші особи держави та лідери кримськотатарського народу, а також співачка Джамала, яка цього року виграла пісенний конкурс Євробачення з піснею "1944" про депортацію кримських татар.

Також поминальні заходи пройшли і в інших містах України – Генічеську, Чернігові.

Крім того, в парламенті Канади вшанували пам'ять жертв депортації кримських татар. У заходах брав участь лідер кримських татар Мустафа Джемілєв.

Як відомо, окупаційна "влада" Криму заборонила проводити масові жалобні заходи в пам'ять жертв геноциду кримськотатарського народу, які були заплановані Меджлісом на 18 травня.

О 19 годині на Майдані Незалежності відбувся велелюдний мітинг пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. Зі сцени до народу звернулися представники церков – УПЦ КП, мусульманської та іудейської. Також виступили голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, представники кримсько-татарських громад Литви, Туреччини, заступник посла США в Україні, народні депутати України та політики. Серед промовців – Голова Конгресу Українських Націоналісті Степан Брацюнь. Публікуємо текст його промови.

ВІЧЕ НА МАЙДАНІ

«ДЕОКУПАЦІЯ КРИМУ РОЗПОЧАЛАСЯ»

Промова Голови КУНу Степана БРАЦЮНЯ на вічі пам'яті жертв геноциду.

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!
ДОРОГИЙ КРИМСЬКО-ТАТАРСЬКИЙ НАРОДЕ!

Сьогодні, в 72-гі роковини трагедії братнього народу, приреченого Москвою на депортацію, а відтак – на геноцид, я, як і мільйони українців, проголошую:

«Я – КРИМСЬКИЙ ТАТАРИН».

І це справді так, бо ми всім серцем відчуваємо і поділяємо невимовний біль народу, в якого криваві зайди вкрали найдорожче – рідну землю – 1944 року, а через 70 років, у 2014-му, повторили свій злочин у ще звироднілішій формі: окупувавши півострів, намагаються вижити кримських татар з їхніх етнічних земель.

Зранена душа кримсько-татарського народу тугою бринить у висодуховній і шляхетній пісні Джамали. Ця пісня – крик душі кожного, хто зазнав наруги і приниження від московських наїзників.

Коли чужинці приходять…
Вони заходять до вашого дому,
Вони вбивають вас усіх
І кажуть:
«Ми не винуваті,
Не винуваті…»

Ці проникливі слова – волання кожного народу, який прагнув свободи і саме за це потрапив у лещата тортур країни, державною політикою якої був і є терор. Втрати лише української нації під час організованих Москвою Голодоморів, політичних репресій, депортацій, масових убивств «тому що українець» складають понад 20 мільйонів осіб. Тому клич наших великих попередників «Воля народам – воля людині» є дороговказом для політичної сили «Конгрес Українських Націоналістів», яка від початку її створення 1993 року співпрацювала з кримськими татарами, як з найближчими соратниками в боротьбі проти імперії зла. Засновниця і багатолітній голова Конгресу Слава Стецько в питаннях державної ваги завжди дослухалася до думки керівників Меджлісу Мустафи Джамілєва та Рафата Чубарова, під час перебування на півострові відвідувала кримсько-татарські організації.

В організації та проведенні всіх громадсько-політичних заходів кримських татар брав участь Конгрес Українських Націоналістів (кримська організація) і його незмінний впродовж багатьох років голова Василь Овчарук. Від першого дня Євромайдану в листопаді 2013 року і до 23 березня 2014-го члени Конгресу і кримські татари стояли поруч, боролися і не здавалися, навіть коли це було небезпечно для життя. Лише після анексії Криму очільник Конгресу на півострові пан Овчарук залишив окупаційну зону, а деякі його соратники з кримських татар, на жаль, загинули від рук російських карателів. Ми разом помстимося за їхню смерть, як і за загибель тисяч українців під час війни з Росією на Донбасі.

На закінчення хочу наголосити: перемога буде за нами. Адже деокупація Криму вже триває, вона, за словами Рафата Чубарова, розпочалася з перемоги Джамали на Євробаченні.

Слава Україні!

Слава кримсько-татарському народу!

Сторінку підготувала
Марія БАЗЕЛЮК

МОНІТОРИНГ СОВІСТІ

МІНСЬКА ІНІЦІАТИВА МОСКОВСЬКОГО РОЗЛИВУ

Ще раз про технологію «братання» агресорів і жертв агресії

Можу стверджувати: під час та одразу після Помаранчевої революції, яка відбувалася майже водночас з іншими «кольоровими» революціями на пострадянському просторі (Грузія, Киргизстан), російська влада на різних рівнях поперву розгубилася. Колишні колонії вочевидь виходили з-під контролю. Але невдовзі Кремль знайшов, як йому здавалося, вихід із ситуації. Пріоритетну роль тут кремлівські політтехнологи відвели гуманітарному блоку питань, надавши їм роль обруча, що мав утримати розсохлу діжку.

Ці мої спостереження матеріалізувалися, коли навесні 2005 року Росія в терміновому порядку внесла на експертний розгляд з подальшим переданням на розгляд Ради міністрів закордонних справ СНД, а згодом – глав держав, проект Договору про гуманітарне співробітництво держав-учасниць СНД. Безпрецедентний випадок: російську делегацію на переговорах очолював не представник якогось профільного міністерства чи МЗС, не постпред при Виконкомі СНД, а чиновник високого рангу з Адміністрації Президента. А вести ці наради мусив я, оскільки за квотним розподілом між державами гуманітарні питання вів саме представник України. Я розглядав майбутній договір як інструмент закріплення впливу Москви на теренах колишнього СРСР. Розумів, що завадити процедурі не можу, але не хотів, щоб паскудство робилося моїми руками. Відтак подав на ім'я міністра Бориса Тарасюка заяву з проханням про відкликання з посади.

Повернувшись до Києва й маючи кілька вільних днів до виходу на роботу в МЗС, я передусім склав текст звернення до президента Віктора Ющенка із застерогою щодо підписання від імені України зазначеного договору на Казанському саміті СНД у серпні 2005 року. Зібравши підписи приблизно двох десятків письменників, яких застав у спекотному літньому місті, поніс звернення до «Літературної України», і в ближчому числі газети воно було надруковане.

Тоді ж таки в МЗС долучився до роботи експертів, які готували позицію Президента України на Казанському саміті. Оптимальним рішенням нам здавалося не підписувати Договір. Запасним був варіант, за яким Віктор Ющенко підписав би Договір із застереженнями, які б обмежили негативні наслідки від його імплементації для нашої країни. Президент обрав саме цей варіант і підписав документ із застереженням щодо статей 3, 5 та 10, тобто обумовив неучасть України в спільному освітянському та інформаційному просторі та в Раді з гуманітарного співробітництва держав-учасниць СНД. Згодом, коли 3 липня 2012 року вже В. Янукович затвердив Договір, він зняв застереження попередника щодо неучасті України в зазначеній Раді.

А тепер увага: навіть В. Янукович (може, не встиг, бо мусив тікати) не приєднав Україну до Договору про створення Міждержавного фонду гуманітарного співробітництва державучасниць СНД, підписаного 25 травня 2006 року президентами Білорусі, Вірменії, Казахстану, Киргизстану, Росії, Таджикистану та Узбекистану. Згодом про рішення приєднатися до цього документу заявили Азербайджан (2008 р.) та Молдова (2014 р.). Україна – ні.

Треба зазначити, що рішення про участь чи неучасть у будь-якому міжнародному договорі завжди проходить відповідну експертизу, й неучасть обумовлюється тим, що документ не відповідає або й суперечить інтересам Української Держави.

Але Росія ніколи не поважала суверенітету нових незалежних держав, які утворилися на пострадянському просторі й, виходячи з власних імперських інтересів, шукає й, на жаль, знаходить «слабкі ланки» в тому чи іншому ланцюгу. Тож, прочитавши 28 квітня в «Літературній Україні», що секретар НСПУ Леся Мудрак згідно з заявою, написаною на ім'я голови НСПУ, перебуває «за межами України на поетичному заході», я вирішив з'ясувати, що то за захід. За інформацією російських ЗМІ, йшлося про «круглий стіл письменників, публіцистів, учених Білорусі, Росії та України.» Пікантності заходу, як на мене, додають кілька обставин. По-перше, він відбувався на «окупованій» території – в приміщенні Спілки письменників Білорусі, утвореної в 2006 році пропрезидентської структури на чолі з генерал-лейтенантом внутрішньої служби, а за сумісництвом «пісатєлєм» Ніколаєм Чергинцем. Кажу «окупованій», бо справжню Спілку з того приміщення влада вигнала. По-друге, провідним спікером у Мінську був колишній міністр культури, а нині спеціальний представник президента Росії Михаїл Швидкой (!). І, нарешті, по-третє, Леся Мудрак на тому «поетичному заході», як я розумію, не маючи на те жодних повноважень, значилася в списку учасників як секретар правління Національної спілки письменників України. Принаймні так її відрекомендувала урядова «Российская газета».

«Секретарь правления Национального союза писателей Украины Леся Мудрак, чье выступление завершало программу «Минской инициативы», актуально, но совсем не по-газетному сказала про блокпосты, которыми мы отгородились друг от друга – и на пограничных рубежах, и на уровне метафизическом», – цитую мовою оригіналу офіційний рупор Кремля. Який неприхований цинізм, який смачний плювок у героїв, живих і мертвих. Та якби не ті блокпости, які, до речі, стоять не на кордоні, а на межі загарбаної української території, якби не жертовність добровольців, окупанти ще в 2014 році були б у Києві.

В Інтернеті можна знайти інтерв'ю Лесі Мудрак, в якому вона намагається пов'язати себе з Надією Савченко, мовляв, та у 2006 році танцювала під її вірші. Не знаю, що було в 2006 році, може, й танцювала, війни ж тоді не було. Але знаю, що 2 квітня 2015 року численні інформаційні агенції з посиланням на адвоката Марка Фейгіна повідомили, що Надія Савченко, яка 16 березня відновила багатоденне голодування, відмовляється приймати глюкозу. А сайт «Буквоїд» сповістив, що того ж дня о 20.00 в ресторані Piano club відбудеться еротична арт-вечірка «Пурпурові етюди» – кредо події: «Література – це еротично», а під першим номером у списку учасників значилася Леся Мудрак. Що ж, «у всякого своя доля і свій світ широкий...»

Заради справедливості відзначу, що, хоча «круглий стіл» у Мінську формально був присвячений 30-річчю аварії на ЧАЕС, поезія там теж лунала. Але мусимо розуміти: кремлівській пропаганді байдужа начинка, головне – картинка. Головне – сповістити на весь світ, що ось українці спільно з росіянами щось обговорюють, у нас, мовляв, діалог. Отже й санкції можна знімати.

Як зазначає портал «Русский мир» (russkiymir.ru – !!!) з посиланням на того ж таки Михаїла Швидкого, міжнародний рух «Мінська ініціатива» (у форматі якого й відбувалася зустріч) запланував три заходи, по одному від кожної сторони (те, як ми всі чверть століття незалежності виконуємо п'ятирічні та інші плани Кремля, потребує окремої розмови). Отже планується спільно відзначити 400-ліття Франциска Скорини, 100-річчя революції 1917 року (!!!) та 145-річчя Лесі Українки. Те, що дата не «кругла» і вже минула технологів братання агресора й жертви агресії аж ніяк не бентежить. Головне ж бо картинка. Ба більше, за словами того ж Михаїла Швидкого, «місцем зустрічі може стати Київ». Чому не музей Лесі Українки в окупованій Ялті? Гадаю, з двох причин. По-перше, з березня цього року музей закритий, за офіційною версією, через те, що обвалилася стеля, й відкривати його принаймні до 2017 року окупанти не збираються. А по-друге, кортить спецпредставнику президента Росії прогулятися столицею України – так картинка буде ще кращою.

Газета «День» у статті «Діалог без принципів» (№232–233 від 18–19 грудня 2015 р.) вже звертала увагу на таке протиприродне явище, як участь українських діячів культури в проекті «Мінська ініціатива». А те, що на тій, першій конференції наші землячки не порушували питань українських політв'язнів у Росії чи переслідування співробітників Бібліотеки української літератури в Москві, Леся Мудрак пояснила тоді дуже просто: «Усі хотіли бути максимально коректними». Либонь, і цього разу домінувало таке бажання. Коректність – це добре. Але коли інтереси двох держав входять у суперечність, то доводиться обирати, і люди адекватні давно свій вибір зробили, а неадекватні і далі ведуть з Росією бізнес, їздять туди на гастролі, не переймаючись тим, чи коректно це по відношенню до загиблих і поранених, до Надії Савченко, до кримських татар. Сказано ж, що дорога до пекла вимощена добрими намірами.

Наскільки мені відомо, на засіданні Секретаріаті НСПУ відбулася принципова розмова щодо мінських гастролей Лесі Мудрак і зроблені певні висновки. Однак цього замало. Керівники Спілки повинні не залишати цю прикру ситуацію в її стінах, а довести до відома віце-прем'єр-міністра України з гуманітарних питань, очільників МЗС, Мінкультури, СБУ та Держприкордонслужби з тим, щоб запобігти можливій появі в Києві персонально Михаїла Швидкого, Ніколая Чергинця та інших емісарів «русского міра» під егідою Міждержавного фонду гуманітарного співробітництва СНД, участь у заходах якого, як ми вже з'ясували, не відповідає інтересам нашої держави. Та й нагадати своїм громадянам, що коректність стосовно агресора та свідома участь у його проектах є неприйнятними, держава теж повинна.

КОМЕНТАР

Олександр ДАНИЛЬЧЕНКО, Надзвичайний і Повноважний Посланник, кандидат історичних наук:

– У своїй статті Сергій Борщевський торкається теми, яка безпосередньо стосувалася моїх посадових обов'язків під час роботи в МЗС. Описане автором нагадує мені як історику ситуацію, яка склалася наприкінці літа 1941 року на радянсько-німецькому фронті. Вважаючи її майже безнадійною, Сталін через тодішнього посла Болгарії у Москві вдався до зондажу можливостей замирення агресора шляхом визнання окупації значної частини території України, а також Молдови, Білорусі та прибалтійських республік, що, до речі, майже збігалося з умовами Брестського миру 1918 року. Відповідь від Гітлера не було.

У російсько-українському конфлікті спостерігається прагнення агресора сформувати вигідну для нього «п'яту колону», яка б прагнула замирення за будь-яку ціну.

Отже, історія повторюється втретє.

На тлі недавнього ганебного рішення Шевченківського суду про відсутність стану війни між Росією і Україною не виключена можливість такого замирення шляхом амністії терористів.

Очевидно, що згадані у статті «представники української громадськості» своїми діями об'єктивно сприяють реалізації саме такого сценарію Росії.

Сергій БОРЩЕВСЬКИЙ,
письменник, дипломат,
експерт Центру дослідження Росії

«День», ч. 88

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ

НА ЧЕСТЬ ЛИЦАРЯ

Дорогі друзі, прохання підписати петицію і поширити її

https://petition.kievcity.gov.ua/petition/?pid=3208

Перейменувати проспект, названий на честь газети "Правда", що була видавничим органом комуністичної партії КПРС на честь людини, що викладала довгі роки на Виноградарі, на навчала іноземним мовам, основам прав людини, археології та спелеології.

Юрій Мурашов був одним з засновників Української Гельсинської спілки, нумізматом, поліглотом та чудовим наставником та вчителем, що виховав тисячі гарних людей своїм прикладом та знаннями. Окрім викладання іноземних мов у школі, він вів секції археології, спелеології, навчав основам арабської мови своїх учнів.

Також він був активним учасником Руху та перших українських партій, зокрема – був одним з керівників Української консервативної республіканської партії.

Вважаю, що він набагато більше заслуговує на пошану виноградарців, ніж комуністична газета "Правда".

Сергій БОРЩЕВСЬКИЙ

РЕФЛЕКСІЇ

ОПОЗИЦІЯ

Казка

(Майже за Іваном Франком [Житє і слово, 1897, т. 6, кн. 1 (I), с.32–37])

Була собі раз Опозиція, та така остра, що не дай Господи. І не то, щоби кусала, гарчала або хоч віддала "в морду" депутатові-комуністові, чи відмінила закон Ка-Ка про мови, або заборонила піднімати тарифи та оббирати нендзних працюючих українських емеритів, а мявкала, та так вам голосно, що як м'явкне у Києві, то чути по всій Україні, а як замявчить у Львові, то чути аж у Куликові та в Великих Очах. А надто ще наша Опозиція в своїм мявканю була доволі монотонна, бо вміла тілько чотири модуляції: „Кдивда нам!" і „Гівнопдавність!" Не вміла небожечка „ірци" виговорювати. А ще: "Кодупція!" і часами верески – "Кааліція!"

Що вже великі пани шукали ріжних способів, щоб її підійти, укоськати та приручити, так де тобі! І з руки їсть, і гладити даєсь, а скоро що до чого – мявчить так що аж крізь вуха прохапуєсь.

Ось вони підіслали до неї самого найстаршого міністра. Той ткнув їй під ніс хліб – схрупала; дав їй вівса – зацукалась, та як не мявкне: – Гівнопдавність!

Посилають до неї шефа секційного. Набрав він повні кішені вати, бандажів, діяхілю (специальний, особливий пластир), тай іде перебравши ся за старого знахаря. – Бідна, бідна, бідна! – приговорює він. – На, моя маленька, на, на, на! Тебе животик болить, га? – Гівнопдавність! – мявкнула Опозиція, що було духу. – Кдивда нам! Кааліція! – репетує Опозиція, мов і не чує слів розумного знахаря. – Кодупція! Олютив ся в кінці старий, плюнув тай пішов.

Стоїть собі наша Опозиція, роззирає ся, нюхає, облизуєсь, орієнтуєсь собі гарненько, аж тут глядить іде Кішка ліберальний-прелібеальний! – Кдивда нам! – мявкнула Опозиція. – Гівнопдавність! Кодупція! Кааліція! – мявчить Опозиція, аж мало не захрипне. Вже аж у Войнилові та Рожнятові почули, хоч ані побідної война (хіба якесь АТО), ані рожна не показали.

– Так чого ж хочете? Що вам потрібне?

– Поссади! Авансси (підвищення по службі)! – вже зовсім встидливо прошептала Опозиція.

– Ну, то так же й говоріть! – сказав Предстаник. – Так було б давно сказати. А то заладили: рівноправність та й рівноправність. Немов би то моя сила була всіх марципаном нагодувати. Ніколи багач не буде рівноправний з бідним, учений з темним, розумний з дурним. Тут уже м'явкайте хоч до кінця світа, а нічого не вимявкаєте. А посади, аванси – се друге діло. Се політика реальна, тут ми на твердому грунті, тут можемо порозуміти ся і я певний, що порозуміємо ся. Тілько будьте розумні, хапайте те, що реальне, беріть те, що ми можемо дати, а не забагайте печеного леду. Зрозуміли?

– Цілковито, батьку, цілковито! – притакнула Опозиція.

– Ідіть же тепер і не грішіть більше! При виборах побачимось. Прощавайте!

Василь ШПІЦЕР
Травень, 2016 р.

МОМЕНТ ІСТИНИ

ДЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І КУЛЬТУРИ – БЕЗ ПРИКРАС

Тарас МАРУСИК

День слов'янської писемності і культури – штучне свято, яке має своє коріння в болгарській історії, а також у російській імперській традиції і здебільшого відзначається, за рідкісним винятком, у православних країнах із російської орбіти. 24 травня – це, власне, день святих Кирила і Мефодія, канонізованих православною церквою. Болгари вважають їх своїми. Для Болгарії вони є не лише святими, але й уособленням важливої культурної спадщини – кирилиці. Та лише у 1990 році болгарський парламент оголосив 24 травня Днем болгарського просвітництва, культури та слов'янської писемності.

В російській імперській традиції, невід'ємною частиною якої був Священний синод РПЦ, одержавлена церква встановила щорічне відзначення святих Кирила і Мефодія 11 травня 1863 року за старим стилем, що відповідає нинішньому 24 травня. А на початку 1991 року Президія Верховної Ради РСФСР ухвалила постанову про щорічне проведення «Днів слов'янської культури і писемності». http://www.km.ru/prazdniki/gosudarstvennye/den-slavyanskoi-pismennosti-i-kultury Так виглядає, що цей документ перехідного періоду і досі чинний, бо російського президентського указу не надибав.

Чому Леонід Кучма видав указ «Про День слов'янської писемності і культури» http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1096/2004 при закінченні президентської каденції у вересні 2004 року, можна лише здогадуватися. Можливо, для того, щоб зрівноважити чинний із 1997 року указ «Про День української писемності та мови», http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1241/97 хтозна. Та, мабуть, невипадково у преамбулі указу зазначено, що його видано «на підтримку ініціативи органів державної влади,.. і релігійних організацій». Прем'єр-міністром тоді був Янукович, а релігійні організації – це, очевидно, УПЦ Московського патріархату.

Зрозуміло, що цю дату відзначають у країнах, мови яких «одягнуті» в кирилицю. Крім України, Болгарії та Росії, це балканські країни Сербія, Чорногорія, Македонія. А чи насправді кирилиця визначає близькість і спорідненість мов?

На це запитання можна знайти відповідь у видатного поліглота, професора Київського національного університету Костянтина Тищенка. Він створив єдиний у світі Лінгвістичний музей, розташований у червоному корпусі вишу, один із експонатів якого називається «Лексичні відстані мов Європи». К.Тищенко порахував відстані між мовами за лексикою. Так-от, між українською та російською мовами відстань складає 38 відсотків, а між українською і білоруською – лише 16 відсотків, причому латиниця не означає, що така відстань найбільша. Наприклад, між українською та польською мовами відстань менша – 30 відсотків. Тут залізного правила немає: між українською і сербською (кирилиця) – 32 відсотки, http://archive.ec/C5s9d, між українською і словацькою (латиниця) – 34 відсотки, а між українською та чеською (латиниця) відстань така ж, як між українською та російською – 38 відсотків. http://journal.mandrivets.com/images/file/Tyshchenko_2010_3.pdf

Давно пора переглянути науково неспроможний, фальшивий ідеологічний поділ на східно-, західно– і південнослов'янські мови. Якщо вести мову про східнослов'янські країни, то, за винятком неслов'янської «країни Моксель», залишається Україна і Білорусь, мовно найближчі у цій гілці.

Замість того, щоб учергове святкувати за совковими (російськими) імперськими лекалами «православного розливу», замість того, щоб видавати указ про рік англійської мови, http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560, треба насправді зупинити загрозливий процес найновішої русифікації, до якої доклалися перші особи держави. І року української мови, який мав би проголосити президент-державник, а не президент-гендляр, недостатньо. Таких років має бути чимало – аж до того часу, поки не буде відновлено справедливий мовний баланс.

Процес декомунізації, який ще триває, не буде повністю успішним без започаткування процесів дерусифікації та деколонізації. Які б ми правильні слова не говорили, але в нас діє закон Колесніченка-Ківалова «Про засади державної мовної політики», http://zakon4.rada.gov.ua/laws/-show/5029-17, який мав би називатися інакше – «Про засади надання російській мові статусу першої державної», бо саме така його суть і практика застосування. Це ракова пухлина на тілі України, яка роз'їдає ідентичність, роздвоює українців і несе реальні загрози національній безпеці.

ВОЛИНЬ

ВАЖЛИВА ЛАНКА В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІЦЕНТРИЗМІ

Ігор ЛОСЕВ

Волинь – історична українська земля, яка відігравала значну, а інколи навіть провідну роль у політичних і культурних загальнонаціональних процесах. Цьому сприяли принципові особливості нашого цивілізаційного устрою, який можна умовно назвати поліцентризмом – і політичним, і культурним.

Звісно, мова не про виняток, а радше про правило для західного світу, коли роль центру врівноважується впливом територій і коли він мусить зважати на інші вектори сили всередині держави. У деяких західних країнах навіть столицями стають такі міста, що не змогли б своєю економічною та адміністративною потугою нівелювати регіони. Наприклад, у Канаді це не мегаполіс Монреаль чи Калгарі, а маленька Оттава, що за кількістю жителів дорівнює одному з районів Києва, в Австралії не Сідней, Мельбурн чи Брисбен, а Канберра завбільшки з український обласний центр. Та й Вашингтон проти Нью-Йорка, Лос-Анджелеса або ж Чикаго досить невеликий, і людей там живе в кілька разів менше, ніж у нашій столиці. В Україні історично склалося так, що в різні часи на позиції її політичного та культурного лідера (незалежно від формального статусу) виходили різні регіони, а єдність зберігалася, зокрема, завдяки певному консенсусу щодо особливої ролі Києва як символу соборності й духовної спільності українців.

Навіть сьогодні вплив Києва помітно врівноважується впливом Дніпропетровська, Харкова, Львова, Одеси (а раніше ще й Донецька). Саме цим Україна й загалом західна цивілізація (за винятком періоду абсолютистських монархій у Європі XVI–XVIII століть) помітно відрізняється від Росії з її принциповим моноцентризмом: там майже все політичне й культурне життя концентрується в одній точці – Москві, яка своїм існуванням знецінює, девальвує решту міст, і все цікаве та цінне відбувається лише в столиці. Саме це мав на увазі академік Дмітрій Ліхачов, коли сказав: «У нас у Росії є лише одне місто, а все решта – сільради». Його співвітчизники-журналісти, натякаючи на відірваність інтересів і побуту столиці від країни загалом, жартують: «Якихось 100 км від Москви – і ви вже в Росії».

Інколи нібито як про другу, культурну, столицю Російської Федерації намагаються говорити про сучасний Санкт-Петербург. Однак пітерський письменник Даніїл Гранін назвав його «великим містом з обласною долею». В Україні політичне й культурне лідерство не було раз і назавжди пов'язане з певним центром. Саме тому після відносного занепаду Києва у XIV–XVI століттях культурна ініціатива переміщується на волинські землі, потім, наприкінці XVI – на початку XVII, на позиції лідера виходить Львів (передусім із його міщанським Успенським православним братством), відтак пальму першості повертає собі Київ аж до початку XIX століття, коли передовим стає Харків із його на американський кшталт (силами громадськості) створеним університетом, вихованців якого критикує «августєйше» сам імператор Ніколай Павловіч за вільнодумство й небажання служити «отечеству». Потім знову висувається на перший план Київ, далі Львів. На початку XX століття, до 1920 року, знову Київ, потім, до 1934-го, ще раз Харків, а від 1934-го й дотепер уже вкотре Київ.

Усе це не вирішується якимсь адміністративним чи політичним способом. Культурним лідером виявлявся регіон, здатний у певний момент відіграти цю роль, узяти на себе тягар такого провідництва в інтересах цілої України. XV і значна частина XVI століття в нашій культурній історії – це доба Волині. Тоді вона, виступаючи важливою і потужною частиною українського етнокультурного ядра, однією з корінних земель етносу в умовах Великого князівства Литовського, виконувала важливі завдання, була своєрідною фортецею українства, щó стало цілком очевидно після заснування одним із князів Острозької династії в 1576 році Слов'яно-греко-латинської академії в Острозі. Широка мережа шкіл, створених українськими аристократами, давала народові можливість духовно вижити, зберегти національну ідентичність. Діяльність цих осередків не залишалася непоміченою, папський нунцій Посевіно повідомляв у Вічне місто: «…Князі Острозькі й Слуцькі мають друкарні та школи, якими схизма (православ'я. – **Авт.**) підтримується». Непересічну роль Волині у складі Литовської держави символічно визнав і великий князь Вітовіт (Вітаутас), який коронувався 1429 року саме в Луцьку.

Деякі символічні сигнали тодішня Волинь надіслала й сучасній Україні: у 1556–1561 роках архімандрит Пересопницького монастиря Григорій підготував видання знаменитого однойменного євангелія. Нині саме на ньому новообрані президенти нашої держави присягають на вірність українському народові. Як вони потім цієї клятви дотримують, то вже інша річ…

Географічна віддаленість Волині від небезпечних степів, що були впродовж віків прохідним двором для різноманітних агресивних кочівників, та від московських «братів» помітно сприяла її перетворенню на своєрідне історичне сховище нашої культури й етнічності, де український ментальний субстрат тривалий час залишався відносно неушкодженим, нерозмитим, цілісним.

Навіть суто антропологічно на теренах Волинської, Рівненської, Житомирської та Берестейської (сучасна Білорусь) областей антропологи фіксують особливий поліський тип, який більше ніде не трапляється. Тож, можливо, недарма деякі науковці вважають саме території Північно-Західної України (Волинь) і Південно-Західної Білорусі (Берестейщина) прабатьківщиною слов'ян…

Під владою Литви й Польщі Волинь довго зберігала в церковних ритуалах і побуті культурні традиції київської княжої доби.

У XV–XVI століттях значний культуротворчий тягар у регіоні взяли на себе українські аристократичні родини: Острозькі, Збаразькі, Чарторийські, Монтовти, Сангушки, Корецькі, Гулевичі, Хоткевичі, Четвертинські, Ружинські та ін. У XVI столітті Волинь після вікових руйнувань на східноукраїнських землях залишалася поряд із Галичиною найпотужнішим резервуаром українського населення (за твердженням Енциклопедії українознавства). Велику роль у захисті національної ідентичності відігравали волинські православні братства в Острозі, Володимирі-Волинському й Луцьку та українські школи, а також друкарні в Дермані, Крем'янці, Костянтинові, Четвертні та ін.

Після поділів Польщі (1772, 1793, 1795) край опинився у складі Російської імперії, хоч і з політичним домінуванням польського етнічного елементу. Відтак під владою династії Романових, як і вся Україна, зазнав штучної культурної провінціалізації.

Після польського повстання 1863 року почалася тотальна русифікація волинських земель. Аж до 1911-го, не маючи місцевого самоврядування у вигляді земств (на відміну від інших українських територій), Волинь залишалася вельми периферійною в політичному й культурному сенсі.

Проте в 1917–1921 роках, у період відродження, вона стає оплотом УНР. Бої проти поляків та російських більшовиків закінчуються на цих теренах лише в листопаді 1921-го рейдом генерала Юрія Тютюнника. Однак численні антибільшовицькі повстання спалахують і після того… Волиняни жваво відгукнулися на комуністичну політику українізації, що згодом обернулася великими жертвами серед інтелігенції.

Українці окупованої Польщею Західної Волині в умовах відносної (порівняно з СРСР) політичної свободи зуміли створити потужну репрезентацію в Сеймі й Сенаті. Один із загонів українського руху навіть намагався порозумітися з польською владою і з цією метою сформував організацію – Волинське українське об'єднання. Офіційна Варшава дуже боялася спільних дій Волині й Галичини, тому робила все можливе, щоб постали штучні бар'єри між українськими землями. Під орудою воєводи Волині Генрика Юзевського було створено так званий сокальський кордон, що мав утруднити контакти волинян із галичанами. Звісно, Польща проводила політику мінімізації всього українського в регіоні, закриваючи культурницькі організації, зокрема «Просвіти», ліквідовуючи школи тощо. Усе це сприяло активізації діяльності ОУН. У 40–50-х роках XX століття Волинь стає головним театром бойових дій Української Повстанської Армії.

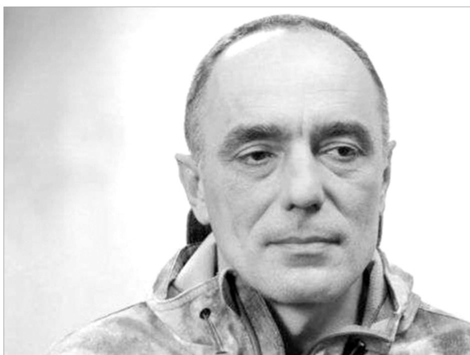
Нині, у добу незалежності, цей край (принаймні його західна частина) залишається територією з домінуванням державницьких поглядів людності, попри міцні позиції Московського патріархату.

Хоча вплив Волині на загальну політичну й культурну ситуацію значно менший, ніж міг би бути. Це пояснюється і слабкістю місцевого політикуму, і недостатністю матеріальних ресурсів, і браком потужних інтелектуальних центрів (тут, певно, залишається покладати надії на активізацію діяльності Східноєвропейського університету в Луцьку та відродженої Острозької академії). Проте є підстави сподіватися, що регіон іще скаже своє авторитетне слово і в політиці, і в культурі України.

НА ПУЛЬСІ

«ІЗ ВІЙСЬКОВОГО БЮДЖЕТУ РОЗКРАДАЮТЬ ЩОНАЙМЕНШЕ ЧВЕРТЬ»

«Треба посадити по 100 чоловік із кожної силової структури, щоб реформувати її», – вважає волонтер Юрій Касьянов

– Яку оцінку поставили б реформуванню української армії?

– Тверду одиницю. Реформу поки що не починали. Нею в нас називають найменші позитивні зміни. Дали нову форму й берці – вже реформа. Перейшли на систему електронних закупівель – реформа триває. Підвищили зарплату контрактникам – маємо професійну армію. Збільшення війська, створення підрозділів теж не є реформою. У будь-якій армії – США, Німеччини, Росії – ці зміни тривають постійно. Не може структура стояти на місці.

Реформа – це якісна зміна Збройних сил, щоб відповідали новим викликам. От підвищили зарплату контрактникам. Це дозволить відмовитися від мобілізації, що є кріпацтвом. Під неї потрапляють ті, хто не зміг відкупитися. Але зарплата заохотить не добровольців, а тих, хто не знайшли на "гражданці" вищої. Чи потрібні армії такі? Уявіть: ви – доброволець. Вчора у вас були "аватари", яких нагнали за мобілізацією, а завтра прийдуть мотивовані грошима контрактники. Звісно, на них більше важелів впливу. Але зараз навіть добровольці не хочуть іти в армію. Окопна війна нікому не подобається. Значна частина суспільства не розуміє, навіщо ведемо її. Хоч насправді – за незалежність і звільнення нашої землі. Постійно кажуть, що в нас – мир і що маємо виконувати Мінські угоди. Водночас кожного дня гинуть люди. Хто погодиться ходити з автоматом і чекати пострілу в спину? Солдати хочуть убивати ворога, звільняти свої землі, захищати сім'ї.

Професійна армія має бути з людей, які розуміють, що йдуть захищати Батьківщину й хочуть це робити. Готувати їх треба не менш як три місяці, а бажано – шість. Це має бути високомобільна армія, готова до переміщення на будь-яку відстань удень і вночі. Ці всі процеси в нас – у зачатковому стані. Через два роки після початку війни з'явилася безпілотна авіація. Але апаратів бракує. Їх має бути в десятки разів більше. Безпілотну, локаційну, пішу, агентурну й радіорозвідку треба об'єднати. Бо головне управління розвідки працює за своїм графіком, сили спецоперацій – за своїм, розвідка бригад – ще за якимсь. Дані дають волонтери. Але їх не опрацьовують в одному центрі, не роблять висновків. Відповідно, не ухвалюють важливих управлінських рішень.

– Міністр оборони Степан Полторак заявив, що реформували систему управління військами.

– Для реформи треба мати ідеологію. Знати, яким завданням повинна відповідати армія. На ключові посади призначати людей із бойовим досвідом, а не паркетних генералів, яких переставляють мов фігури на шахівниці. Має бути єдина система накопичення інформації й аналітики. Цього немає ні в Генштабі, ні в Міноборони, які дублюють обов'язки. Перший, як і друге, забезпечують війська. Інтерес – у відкатах. Що більше маєш контрагентів, то більше можеш украсти.

– Як мали розділити обов'язки?

– Генеральний штаб повинен займатися бойовою підготовкою і веденням війни, вивченням театру бойових дій, плануванням, командуванням. Міністерство оборони – забезпеченням: від трусів до літаків-перехоплювачів. Має бути чітке розуміння, хто кому підлеглий. У нас начальника Генштабу і міністра оборони призначає президент, і йому вони підпорядковуються. Але формально начальник Генштабу – підлеглий міністра. Та зрозуміло, що не слухатиме його. А той – ще й підлеглий прем'єр-міністра. Більше того, Адміністрація президента призначає на півсотні ключових посад у Міноборони: заступників міністра, начальників штабів. Якщо я очолюю Генштаб, мені складно керувати начальником Південного командування. Бо його призначення залежить від стосунків із президентом і головою його адміністрації Борисом Ложкіним. Система не реформована на рівні стосунків і амбіцій. І тут закладена велика міна – як у Міноборони, так і в Нацгвардії. В бою командир може не виконати наказ, бо йому хтось дав протилежний. Таке вже було на фронті. СБУшники везли в Горлівку готівку – я так розумію, в обмін на вугілля з того боку фронту. Військові не пропускали. Але після дзвінка з Адміністрації президента – мусили, бо там призначають їхнього командира. Претензії міністру чи начальнику Генштабу тут недоречні. В армії має бути єдиноначальність.

– Як побороти корупцію?

– Неможливо реформувати силові структури, не посадивши по 100 чоловік із кожної. Совісні керівники є, але їх мало. На потоках – люди, які крадуть і відправляють гроші нагору. Думаю, з військового бюджету розкрадають щонайменше чверть. Це – завищені ціни на продукцію, пропуск грошей через свої фірми, відкати на всіх щаблях. От військове містечко для нової бригади Нацгвардії будує експлуатаційна частина іншої бригади, бо нова поки що не має змоги. Ремонт будівлі коштує 200 тисяч гривень. Оцінюють у 300. Платять своїй фірмі, яка 100 тисяч заносить "кешем" назад. Приїздить прапорщик бусом і частину будматеріалів краде для генеральської дачі. Зламати цю систему можна, лише посадивши крадіїв.

Країна веде війну і все тримається на патріотизмі – всупереч бездарному керівництву. А воно краде мільйони й будує мастки.

– Впроваджена в Міноборони електронна система закупівель мала би запобігати розкраданням.

– Яку броню ми не поставили б на танк, противник зробить кращу ракету і пробиватиме її. Звісно, це не порівняти зі старою системою, коли все закуповували за дзвінком. Але є підводні камені. Фірма може занизити ціну. А після перемоги в торгах збільшити її за рахунок інших процедур. Закупівлі нижчі певної суми йдуть поза торгами. Умовно це – мільйон гривень. 10-мільйонну закупку можна розбити на 10 частин і провести через свою фірму. За подібним принципом діють корупціонери усього світу. Варіантів багато. Тому мають прийти нові люди. Незаплямовані. Хто звик красти, того не навчиш жити на зарплату. Класичний приклад – нова поліція. Набрали нових, платять більше й вимагають по-новому. Все вирішує людський фактор.

У військовій сфері провести реформу простіше. Бо тут є єдиноначальність. Призначили реформатора міністром оборони. Затвердили його програму. Дали повноваження, щоб ніхто не втручався у кадрову політику. Хай сам звільняє, призначає, веде сходами від командира роти до комбрига й далі – аж до заступника міністра. Реформа відбудеться за півроку. В Білорусі на межі 2000-х генерал Мальцев запропонував Олександрові Лукашенку план реформи армії на 10 аркушах. Став міністром, за рік реалізував задумане. Армію скоротив, вона стала мобільніша й ефективніша. Сьогодні більше відповідає сучасним стандартам, ніж українська. Наша змінюється швидко. Але винятково через інстинкт самозбереження.

– В Міноборони оголосили про переатестацію та скорочення штату. Удвічі планують зменшити кількість офіцерів міністерства.

– Необхідно – щонайменше вп'ятеро. А про кількість генералів і полковників, які нібито там служать, а насправді крадуть, краще помовчу. Їх треба не звільняти, а кидати за грати.

– Чи потрібен поліграф у Міністерстві оборони?

– Це корисна річ для кримінального розслідування. Але щоб його розпочати, поліграф не потрібен. Невже не видно, хто краде? Подивіться архів закупівель. Що купували, за якою ціною і хто підписував. 2010-го Янукович призначив нового командувача внутрішніх військ генерала Воробйова. Він – із Макіївки. Виявився не тим, на кого чекали. Призначили у квітні, а в липні звільнили. Бо створив кілька комісій, що розкрили гігантські розкрадання. Дерибан полігона в селищі Старому на Київщині, житлові афери на Троєщині фірми "Азіябуд", що зводила житло для офіцерів. Його немає, хоча гроші пішли. Передання парку "Українські вертольоти" приватній особі. Усі ці документи зберігають, однак ніхто не сів.

– Як посилити громадський контроль над Міноборони?

– Зараз він кулуарний. Для переатестації кадрів запрошують обраних волонтерів. Багатьох із них поважаю. Але роблять усе не публічно. Очевидно, мене не запросили, бо дев'ятьох із 10-ти не атестував би. Контролювати процес мають фахівці, а не люди з вулиці. Далеко не всі розуміють специфіку армії. Кажуть: "Бідні дітки бігають на морозі з голим торсом". Армія потребує крові й поту. Інакше неможливо створити таку, що не помиратиме в бою, а перемагатиме.

– Міністерство планують реформувати до кінця 2018 року, армію – до 2020-го.

– Це неприпустима розкіш – реформа протягом кількох років війни. Вимоги постійно змінюються. За п'ять років армія, що сьогодні здається ідеальною, застаріє.

– Багато хто каже, що командири ставляться до солдатів як до рабів. Як покінчити з цим?

– Як може офіцер нормально ставитися до солдата, якщо не був ним? У нормальних арміях маєш спершу послужити солдатом, потім – сержантом. Показати, що ти – лідер, розумієшся на війні. Знаєш щось таке, що дозволить підрозділу вижити й перемогти. А не отримати за кошт держави вищу освіту і стати чиновником, який уявив себе бозна-ким. Це і є реформа – побудувати армію з новим світоглядом. Офіцери відповідають за людей, планують бій, відпочинок. Носять із солдатами одну форму, харчуються в одній їдальні. Саме така армія нам потрібна.

– Говорять, для швидкого реформування армії бракує ресурсів.

– На початку війни хлопці спали на голій землі. Не було спальників, наметів. Не мали що їсти й пити, бо криниці отруєні. Ні чашок, ні ложок, ні туалетного паперу. Зараз такого немає. Хоча тепловізорів досі бракує. Менше треба красти. Я перестав займатися гуманітарним волонтерством – возити речі, форму, їжу. Бо кожен доставлений за гроші людей спальник дає змогу якомусь тиловику вкрасти його в держави. Торік після Дебальцевого в Рубіжному ми знайшли ешелон із лісом. Ішов на той бік на продаж. А волонтери в цей час на народні гроші купували ліс і бетонні блоки, щоб збудувати хлопцям бліндажі.

– Як повернути окуповані території?

– Лише війною. Головна причина, чому ми досі не перемогли, – страх. Російські контингенти увійшли неподалік Іловайська, а Гелетей (тодішній міністр оборони. – Країна) навіть не знав, що наші – в оточенні. Побігли підписувати Мінськ-1, а потім Мінськ-2. Боялися розгрому й того, що противник дійде до Дніпра. Невже думали, що мінські папірці зупинять Путіна? Він не пішов далі, бо не має ресурсів. Розуміє: сунеться за Донбас – російську армію поховають тут навіки. Її колотимуть виделками і різатимуть кухонними ножами. Якби тоді наша влада не злякалася, у Росію пішов би потік трун. І там би це мало кому сподобалося. Але нами керують не лідери й не полководці, а жадібні бізнесмени.

Сергій ДЕМЧУК

Юрій КАСЬЯНОВ, 47 років, волонтер, військовий експерт.

Народився 7 червня 1968 року в Києві. Батько – військовий, офіцер. Мати – домогосподарка. Батьки й молодша сестра залишилися жити в Білорусі, де служив батько. «Через батькову службу їздили по всьому Союзу. Жили на Закавказзі, у Німеччині».

Закінчив київське військове училище. За фахом – авіаційний радіоінженер, спеціалізація – авіарозвідка.

Служив у Білорусі: в радянській армії, потім – у білоруській. 2000-го звільнився. Рік працював журналістом у Мінську.

Переїхав до Києва. «Розвантажував вагони, таксував, був журналістом. Потім зайнявся маркетингом і рекламою. Трудився в IT-компаніях. У другій половині 2000-х відкрили з дружиною невеличку рекламну компанію».

Був на Майдані з першого до останнього дня. З Автомайданом патрулював Київ. Із початком війни став волонтером у складі громадської ініціативи «Армія SOS». «Ми взяли під опіку 1-й батальйон Нацгвардії, куди пішов добровольцем мій син Максим. Забезпечували їх бронежилетами, касками, формою». Восени торік вийшов з «Армії SOS». «З кількома інженерами вирішили сконцентруватися на науковій роботі. Розробляємо моделі безпілотників. Випробовуємо їх на передовій, займаємося розвідкою».

Має двох синів. Старший служить у новій бригаді швидкого реагування Нацгвардії. Молодший торік повернувся з Нацгвардії – після строкової служби.

ПОГЛЯД

ЯКБИ Ж КОНКВЕСТ МАВ ДОСТУП ДО РАДЯНСЬКИХ АРХІВІВ...

Володимир СЕРГІЙЧУК

Читачі «Свободи», яка виходить у США, переслали мені опубліковану в газеті статтю професора з Києва Станіслава Кульчицького «Дейвіз і Віткрофт – проти Конквеста» (29 січня 2016 року) з проханням прокоментувати її.

Найперше, що впадає в око: Роберт Конквест, який у своїй книзі «Жнива скорботи» писав про навмисний характер Голодомору 1932–1933 років, після ознайомлення з книгою своїх опонентів Роберта Дейвіза і Стівена Уїткрофта нібито змінив свою позицію, оскільки, мовляв, «нічого не міг протиставити 57-ми рішенням вищого радянського керівництва про надання голодуючим регіонам у 1933 році насіннєвої, фуражної і продовольчої позичок...». Відтак він написав своєрідний вердикт стосовно праці своїх опонентів: «Справді видатний вклад в дослідження цієї важливої теми».

З цього приводу можна сказати однозначно: якби Роберт Конквест сам ознайомився з документами радянських архівів, то він не поспішав би себе перекреслювати. Зрештою, досить цікаву благодійність проявляла Москва до тієї ж УСРР – забравши в українського селянина все збіжжя з урожаю 1932 року, потім нав'язує голодним хліборобам позичку під майбутній урожай 1933-го. А восени, після його збору, необхідно було її «повернути натурою плюс оплата адміністративних і транспортних витрат державі також натурою з розрахунку 10 пудів на кожні 100 пудів».

І насамперед, як справедливо зауважує дослідник найтаємніших документів комуністичної партії Іван Чигирин, «в Особливих теках Політбюро йшлося про допомогу Центру не продовольством, а тільки насінням, тому що його на місцях не вистачало, а треба було сіяти зернові». І вищеназвана стаття в «Свободі» це підтверджує: Україна і Північний Кавказ одержали тоді 616 тисяч тонн насіннєвої позички і 283 тисячі тонн продовольчої.

Однак питання і в іншому: а чи дійшли таким чином позичені державою обсяги зерна тим, хто конав від голодної смерті і вже не в силах був узятися до праці? Скажімо, ті 300 тисяч пудів жита для Північного Кавказу, 200 тисяч для Дніпропетровської і 200 тисяч для Одеської областей, які виділялися ухвалою політбюро ЦК ВКП (б) від 8 лютого 1933 року, про що згадує професор Кульчицький?

Він, до речі, правильно пише про відтворений документ у кольорі з червоною печаткою і червоним підписом Сталіна на ньому з книги «Голод в СССР». Але було б ще краще, якби не упустив, як на мене, досить суттєву обставину: зерно відпускалося не тим, хто голодував, а «на продовольчі потреби робітників радгоспів, МТС, МТМ, а також активу (партійного і безпартійного) колгоспів, що потребують». **Тобто не голодуючим, а в першу чергу тим сільським люмпенам, які вигрібали останню квасолину, сховану до дитячої колиски.**

Київський науковець цитує упорядників згаданого збірника документів московського видання, які наголошують: «Російським історикам і архівістам приховувати нема чого. Всі документи відкриті, і ми пропонуємо перед тим, як шановні міжнародні або національні державні структури побажають висловитися з політичними оцінками про «голод-геноцид» в Україні, не поспішати з ними».

Справді, на час видання збірника (2009 рік) російські архіви вже не могли приховувати концептуальних документів, які підтверджують геноцидну спрямованість Голодомору 1932–1933 років проти українства, бо вони вже були опубліковані раніше. Маємо на увазі обійдені упорядниками збірника постанову політбюро ЦК ВКП (б) і Раднаркому СРСР за підписами Сталіна і Молотова від 14 грудня 1932 року «Про хлібозаготівлі на Україні, Північному Кавказі і в Західній області», якою припиняється українізація на Північному Кавказі, їхню ж постанову від 15 грудня 1932 про припинення українізації на Далекому Сході, в Казахстані, Середній Азії, Поволжі й Центрально-Чорноземній області та директиву Кремля від 22 січня 1933 року про заборону виїзду голодних українських селян і північнокавказців (в першу чергу кубанців) за хлібом до Росії, Закавказзя й Білорусі.

І принагідно хочу торкнутися ще одного питання, яке не висвітлював у своїй публікації професор Кульчицький, але яке сьогодні набуває особливого значення. Маю на увазі проблему з підрахунком кількості втрат від Голодомору 1932–1933 років. Саме з діаспори до України прийшло визначення: від семи до десяти мільйонів. Однак воно постійно заперечувалося професором Кульчицьким, який ще з радянських часів називає цифру в 3,5 мільйона, а нині піддається критиці також українськими демографами, до яких долучився і науковець зі США Олег Воловина. Ними пропонується кількість жертв рахувати до 3,9 мільйона.

Українські демографи й історики при цьому спираються на офіційні дані, які піддаються вже давно сумніву. Зокрема, коли йдеться про Всесоюзні переписи населення СРСР 1937 і 1939 років, хоч обидва вони не тільки не дають можливості визначити міграційні потоки населення через відсутність відповідного запитання, як це було в попередніх переписах 1897 і 1926 років, а й грішать суттєвими неточностями в підрахунках.

Особливо це стосується останнього. Скажімо, за офіційними документами більшовицької влади відомо, що на початок 1939 року в Україні нараховувалося 11.195.620 міських жителів, 19.755.848 – сільських, а всього – 30.946.218 осіб («Правда». – 1939. – 2 июня).

Зовсім іншу картину подає начальник Управління народногосподарського обліку УРСР Рябичко в своїй таємній доповідній на ім'я голови Ради народних комісарів УРСР Коротченка від 30 січня 1939 року: міського населення – 10,6 мільйона, сільського – 18,6 мільйона, а всього – 29,2 мільйона осіб. Як бачимо, понад півтора мільйона населення УСРР в 1939 році було приписано, а це не дає демографам можливості одержати правильні висновки.

Що стосується поданих з Москви даних перепису 1937 року, який узагалі був засекречений, то в порівнянні з первинними документами, що лежать у Києві, цифра, за нашими підрахунками, збільшена на 402 тисячі осіб – до 28.387.609.

Ретельне ознайомлення зі зведеними по районах результатів, які, як правило, корелюються з даними фінансових інституцій, звертає увагу на таку закономірність: у тих суто аграрних регіонах, де показано приріст населення в порівнянні до 1926 року, набагато нижчим є облік населення, здійснений органами Наркомату фінансів УСРР за півроку до перепису. Наприклад, у тодішній Вінничині в Старокостянтинівському районі до 60,1 тисячі мешканців, зафіксованих у 1926 році, додалися нібито нові, бо в 1937 усього тут проживало, якщо вірити утаємниченим даним, уже 61,5 тисячі, що становило 102,2 відсотка до попереднього перепису населення. Але фінансові органи станом на 1 червня 1936 року нараховували тут тільки 43,7 тисячі людей. Подібна картина і в Заславському районі (відповідно 48,3, 48,8, 100,9 і 38,1), Славутському (61,3, 64,5, 105,4 і 49,1). Такі ж факти фіксуються і в інших областях УСРР, що вимагає, зрозуміло, ретельного вивчення документів і відповідної уваги демографів.

Крім застереження щодо взяття за основу сфальсифікованих переписів, особливо 1939 року, вважаємо помилковим включення до обрахунку 1937–1938 років, оскільки черговий Всесоюзний перепис населення після 1926 року відбувався на початку 1937 року, і дані за період до наступного – в 1939 – вже відбивають зовсім інші події. Так, вивезення ув'язнених за межі республіки включно з 1938 роком охоплює період, коли відправляли з УСРР і тих, хто ставав «ворогом народу» вже ніяк не за «злочини», які інкримінувалися голодним людям у зв'язку з появою 7 серпня 1932 року так званого закону про 5 колосків.

Подібне можна сказати і про міграцію євреїв за межі республіки в 1928–1938 роках у кількості 57 тисяч осіб і організований набір робочої сили з сільської місцевості на новобудови за межами України в 1935–1938 роках.

Не могли всі українські селяни перебратися в місто, як це нас хочуть переконати російські дослідники О.Шубін і В.Жиромська. Мовляв, за словами останньої, «крестьяне, бежавшие из украинских деревень, нужны были украинской индустрии. Вот и ставили местные власти свои заградотряды с приказом – не выпускать, а у российской стороны у таких же заградотрядов приказ был – не впускать» («Российская газета». – 2006. – 6 декабря).

Ці слова В. Жиромської, як можемо переконатися з офіційних документів, входять у повне протиріччя з постановою ЦК ВКП (б) і Раднаркому СРСР від 22 січня 1933 року про заборону виїзду голодним українським селянам до Росії й Білорусі за хлібом, тобто зовсім з інших мотивів. І не поглинула українська індустрія всіх голодних селян України – лише незначну частину, бо городян в УСРР з 1926 по 1937 стало більше тільки на 4 мільйони.

Але це не значить, що весь приріст міського населення за вказаний період в кількості 4.300 тисяч стався тільки за рахунок відтоку з українського села. Українське місто зростало в цей час за рахунок насамперед власного природного приросту і механічного припливу робочої сили, в тому числі і з Росії, починаючи ще з будівництва Дніпрогесу в 1927 році. А як тільки почали ставати до ладу діючих нові заводи в УСРР, то передбачалося забезпечувати їх кваліфікованою робочою силою саме з Росії.

Ці переселенці перебиралися не одинаками, а з родинами, потім закликали родичів, знайомих. Так, керуючий Українською конторою «Нафтопровідскладбуд» Верховський, якого перекинули з Липецька, привіз з собою таких працівників: Я. Л. Бухштабера, А. Б. Аксельруда, А. А. Гурвича, З. І. Шелехову (дружина), В. М. Карпана, Г. Д. Доліна, Ф. М. Цукерман (сестра), М. І. Шварцман, Я. І. Бердичевського, Ю.Г. Негруша, Н. М. Каца та інших (ЦДАВОВУ: Ф. 2. – Оп. 12. – Спр. 1. – Арк. 143 – 147).

Так, завозили з Росії й Білорусі, відмовляючи своїм голодним селянам, які прагнули влаштуватися на заводи й фабрики, аби одержати продовольчий пайок. Скажімо, 26 жовтня 1932 року політбюро ЦК КП (б) У постановило, що з 48.961 необхідного робітника для вугільних шахт Донбасу на четвертий квартал 1932 року 20.000 повинна покрити Україна, а 28.961 – БСРР і РСФРР. Зокрема, з БСРР мали надіслати 8.200 осіб, Татарстану – 9.000 і ЦЧО – 11.760...

Але ж ніхто за 25 років так і не дослідив ці міграційні потоки. **Як і досі не пораховано депортації й організованого переселення українського селянства на схід напередодні Голодомору.**

Зрозумівши, яких великих втрат зазнало українське село, більшовицьке керівництво УСРР вже з початку 1933 року почало приховувати реальні дані руху населення в республіці. Так, у виданих Управлінням справами Раднаркому УСРР адміністративно-територіальних довідниках по кожній області, де вміщуються навіть дані про виконання взимку 1933 року хлібозаготівель з урожаю 1932, поточна кількість населення вказується станом на 1 січня 1932 року – 32.680,7 тисячі осіб: міського – 7.127,7 тисячі, сільського – 25.553,0 тисячі осіб.

Водночас з підготовлених до друку таблиць вилучаються дані про кількість сільського населення. А у виданому в 1936 році довіднику «Райони УСРР» кількість населення вказується станом нібито на 1 січня 1933 року, хоча наведені показники мало чим відрізняються від заявлених ще в жовтні 1932 даних про кількість контингенту, яке мають забезпечувати сіллю і сірниками. Так-от, на IV квартал 1932 року населення УСРР за цим критерієм рахувалося в кількості 31.909 тисяч осіб, у тому числі 7.235.000 міського і 24.674.000 сільського.

Таким чином, сталінська статистика, яка вже з січня 1933 року перестала бути чесною в питаннях руху населення УСРР, не дає можливості демографам встановити точні дані втрат під час Голодомору 1932–1933 років. Однак, ставлячи під сумнів вірогідність кількісних показників переписів 1937 і 1939 років, все-таки вважаємо, можна дослідити ретельніше рух населення в УСРР у 1932–1936 роках, що дасть можливість більш точно встановити кількість жертв цієї трагедії. На нашу думку, в ситуації, яка склалася з неповною джерельною базою щодо міграційних процесів в УСРР в 1929–1931 роках, необхідно взяти за основу поточний облік населення станом на 1 січня 1932 року.

У кожному з виданих у Харкові управлінням справами Раднаркому УСРР 8 довідників з основних статистично-економічних показників господарства районів відповідних областей і Автономної МСРР перший розділ «Територія та населення» супроводжується спеціальним поясненням до таблиць: «Відомості про територію та населення складено за станом на 1 січня 1932 року за матеріялами Центральної Адміністративно-Територіяльної Комісії при ВУЦВК»у, що їх одержано від районних виконавчих комітетів».

Ось чому, на наше глибоке переконання, виходячи саме з цих останніх показників обліку населення (жовтень 1932 року як переддень Великого Голодомору) і необхідно розраховувати втрати населення УСРР у 1932–1933 роках. Зрозуміло, що насамперед сільського, проти якого і був спрямований цей страшний удар.

Знаючи про наявність 24.674 тисяч українських селян на початку жовтня 1932 року і встановлену їхню кількість Всесоюзним переписом 1937 року (18.825.842), бачимо конкретну цифру зменшення – 5.849.842, а з врахуванням приросту сільського населення у 1934–1936 роках щонайменше в 700 тисяч – 6.549.842 особи!

Залишається додати втрати з початку 1932 року. Про те, що голод в Україні лютував уже навесні 1932 року, свідчать документи українських архівів. Так, у листі до Сталіна 15 березня 1932 року Косіор повідомляє, що найбільше вражена голодом Дніпропетровська область, звідки «нам більш усього надходить інформації про голодування, про померлих і т. п., тоді як, наприклад, по Одеській області повідомлень дуже мало.

Понад 70 відсотків всіх смертей припадає на Дніпропетровську область. З 49 районів області важкими є 35 районів (Косіор поправив на 21). На другому місці Київська область, 31 район важкий». Особливо важке становище, наголошував Косіор, «так званих поворотців, тобто тих, хто підчас разом з родиною бродив десь, а тепер у значних кількостях повертаються в свої села і колгоспи. Ось чому голодуючі є мало не в усіх районах… Є випадки, коли виданий на руки хліб забирали назад.

І зовсім іншою виглядає картина щодо втрат від Голодомору, коли порівнювати показники 1937 року до наявності населення УСРР станом на 1 січня 1932 року *(табл. 1)*.

Табл. 1

Області	1926 р.	**1932 р.**	1937 р.	1937 р. в % до 1926	**1932**
Київська	5800,9	**6347,8**	4997,9	86,0	**78,7**
Чернігівська	2784,3	**2909,3**	2500,0	90,0	**85,9**
Вінницька	4358,5	**4726,4**	3882,4	89,0	**82,1**
Харківська	5722,6	**6412,4**	4969,8	87,0	**77,5**
Дніпропетровська	3483,7	**4032,2**	3671,2	105,2	**91,0**
Одеська	3244,6	**3469,1**	2876,6	88,5	**82,9**
Донецька	2963,7	**4174,0**	4528,3	152,5	**108,4**
Молд. АСРР	567,6	**609,5**	565,6	100,0	**92,7**
УСРР	28.925,9	**32680,7**	28213,8	97,4	**86,3**

Табл. 2

Області	1926 р.	**1932 р.**	1937 р.	1937 р. в % до 1926	**1932**
Київська	4.748.237	**5.257,8**	3.786.939	79,7	**72,0**
Чернігівська	2.444.022	**2.581,4**	2.194.462	89,7	**85,0**
Вінницька	3.829.831	**4.233,8**	3.456.669	90,2	**81,6**
Харківська	4.747.282	**5.035,9**	3.469.456	73,0	**68,8**
Дніпропетровська	2.916.426	**3.116,9**	2.152.859	73,8	**69,0**
Одеська	2.455.291	**2.637,4**	1.899.485	77,3	**72,0**
Донецька	2.032.386	**2.157,6**	1.392.845	68,6	**64,5**
Молд. АСРР	489.638	**536,2**	473.127	96,6	**88,2**
УСРР	23.663.113	**25.550,3**	18.825.842	79,5	**73,6**

Тут уже особливо вражаючим є порівняння показників: не вистачає 6.331,9 тисячі осіб. А якщо додати ще 1152,9 тисячі приросту до 1937 року, то маємо 7.484,8 мільйона осіб.

Ще більш реальною виглядає картина, коли розглядаємо окремо сільське населення України. Його в УСРР у 1926 році нараховувалося 23.663.113 осіб, а 1937 – вже на майже 5 мільйонів менше – 18.825.842. Офіційна різниця по УСРР – 4.837.271, а якщо додати приріст до 1937 року, то 6.724,5 тисячі.

Але зовсім інші результати одержуємо, коли відлік втрат починаємо з 1 січня 1932 року *(табл. 2)*.

Згідно з цими даними втрати сільського населення становлять 6.724,5 тисячі осіб. Знову ж таки, коли додаємо приріст сільського населення до 1937 року щонайменше в кількості 700 тисяч, то маємо майже ту саму цифру: 7424,5 тисячі осіб.

Ось чому до встановлення конкретної цифри шляхом ретельної перевірки всіх обставин цієї трагедії, на нашу думку, виправданим є стверджувати про мінімальну цифру в 7 мільйонів.

А тим часом необхідно продовжувати цілеспрямований пошук, який додасть до цієї приблизно поки що визначеної кількості жертв багатьох ще й досі не врахованих. І йдеться не тільки про тих, хто загинув від голодної смерті на українському чорноземі, а й про ті жертви, які спричинені Голодомором.

По-перше, чомусь мовчимо про ще один міграційний потік у 1932–1933 роках – тисячі голодних українських селян, які намагалися через поліські болота, Збруч і Дністер дістатися до Польщі й Румунії, але були розстріляні радянськими прикордонниками, або не доплили до рятівного берега, де сподівалися дістати так бажаного хліба. Ті ж, котрим пощастило, вже не повернуться до УСРР до 1937 року. І їх також були тисячі. Тобто, вони не стали тоді городянами, вони – втрати для УСРР через Голодомор.

По-друге, не враховані ті селяни, які за невиконання непосильних хлібозаготівель стали жертвами судових репресій, що були організовані так, «чтобы твердостью, быстротою применения и надлежащей политизациею всего процесса судебного нажима обеспечить максимальный эффект судебного вмешательства». У що це вилилося, можна дізнатися зі звітів генерального прокурора і наркома юстиції УСРР Полякова: після введення в дію Закону від 7 серпня 1932 року станом на 25 листопада 1932 вже було засуджено близько 37 тисяч селян. У тому числі 500 особам було винесено смертний вирок: за половину серпня розстріл застосований до 27 засуджених, за вересень – до 193, за жовтень – до 121, за листопад – 159. А за час від 26 листопада до 7 грудня до розстрілу було засуджено 137 осіб.

Подібне тривало і в 1933 році. За січень 1933 року в Харківській області засуджено до розстрілу 117 осіб. За першу п'ятиденку лютого в Дніпропетровській області до смертної кари засуджено 44 особи…

Ніхто ніколи не враховував померлих від голоду в камерах попереднього ув'язнення. Так, у Зінов'ївському ДОПРі у грудні 1932 року таких було 20, у січні 1933 – 117, лютому – 163, за 13 днів березня – 105. Чи пораховані подібні втрати по всіх місцях позбавлення волі, в яких каралися наші селяни, що вже були зняті з обліку за місцем проживання?

31 березня 1933 року нарком юстиції й генеральний прокурор УСРР В.Поляков рапортував генеральному секретареві ЦК КП (б) У С.Косіору, що за період від 27 листопада 1932 року на північ вивезено 86.884 правопорушників з числа селян, яким інкримінувалися злочини за «посягання на соціалістичну власність» або злісне невиконання хлібозаготівель. Скільки їх там померло від голоду, застудних хвороб і непосильної праці? Відомо, що в 1932 році вмерло з числа «куркульського заслання» 87,7 тисячі осіб, а в 1933 – 151,6 тисячі. Яка кількість з них українська – ніхто ще не порахував.

Ота більшовицька твердість у здійсненні репресій за невиконання хлібозаготівель призводила до трагічних наслідків, що супроводжувалися новими втратами: дружина члена управи артілі «Восход» Волноваського району Донецької області, якого притягнули до відповідальності за нібито розтринькування колгоспного хліба, зарубала сокирою двох дітей і намагалася повіситися…

До жертв Голодомору необхідно віднести й ті смерті, що спричинилися безоглядністю через вилучення продуктів. Так, на Чернігівщині середняк Болоховець, що вже виконав своє завдання на станом на 16 грудня 1932 року, і від якого вимагали й далі здавати хліб, вилучивши всі наявні для харчування родини продукти до нового врожаю (збіжжя – 116 кілограмів, картоплі – 19, віки – 4, проса – 11, квасолі – 3, соняшнику – 10 і 10 головок маку), повісився.

А селянин Коломієць з Нововолодимирівки Олександрівського району Дніпропетровської області, в якого 10 січня 1933 року намагалися забрати продукти, убив з рушниці керівника комісії й активістку, а сам, забравши дружину й харчі, зник з села.

Де статистика подібних випадків? Хіба вона не спричинена організованим Голодомором?..

Мовчимо чверть століття й ще про один напрямок пошуків: не досліджено фактично жодного масового поховання голодних людей біля залізничних станцій, де лежать невідомі ходаки за хлібом, трупи яких скидали в загальні ями без належної реєстрації. Відтак у прилеглих до того ж, скажімо, Миргорода селах родичі зниклих безвісти думають, що ті загубилися десь на просторах Росії в пошуках продуктів, а насправді вони лежать неподалік рідних хат у сирій землі, бо влада не пустила їх за хлібом до Росії. А скільки таких поховань біля залізничних станцій по всій Україні?

Зокрема, за такої ситуації, що склалася з викривленням офіційної звітності, не можемо обійти увагою і свідчення тих, хто пережив голодомор. Цим людям, які в 1932–1933 роках реально дивилися смерті в очі, немає рації казати неправду, а відтак у їхніх спогадах постає багато актуальних запитань, які не досліджені ні істориками, ні демографами. Скажімо, чому в окремих регіонах заборонялося записувати до актів громадянського стану померлих до 1 року дітей? І чому після березня 1933 року там припинили складати акти про смертність?.

А чи обліковані смерті всіх тих дітей, яких підкидали до дитбудинків, але вони не дочекалися допомоги, бо двері так, ніхто і не відчинив на плач немовляти. Страшно навіть нагадувати ще про один недооблік жертв голодомору – невідомих нікому заблукалих у пошуках їстівного дітей-прохачів, яких заманювали канібали й убивали. А були й такі прохачі з далеких сіл, які помирали прямо на дорозі, – хто фіксував смерть невідомої людини?

Природно, ніхто не ідентифікував і не порахував тієї кількості померлих на дорогах, трупи яких розтягли здичавілі собаки...

Неповна статистика смертей пояснюється й тим, що в багатьох випадках здорові члени родини протягом тривалого часу не сповіщали сільську владу про вже померлих, якщо на них, особливо дітей, одержували якийсь пайок, який самі з'їдали.

А траплялося й таке, коли вмерлого заносили в погріб і закидали сміттям, або просто цілі родини, як братів Івана і Франка Курятів з села Дениші нинішньої Житомирської області, скидали в криницю, яку засипали землею.

Ніхто не порахував тих могил, що викопувалися на городах, куди вся родина лягала, як це було у Пісківці під Красноградом, що на Харківщині. В цьому вимерлому селі і про тих, хто в хатах лежав, аж до весни ніхто не знав – аж поки люди з Краснограда не приїхали на весняні роботи. Тоді тільки, вже невпізнаваних, почали хоронити...

А якщо згадати втрати українців за межами УСРР? Тих, з майже 7 мільйонів, котрі під час перепису 1926 року призналися до нашої нації, а після Голодомору 1932–1933 років там їх виявилося на кілька мільйонів менше.

Узагалі, два всесоюзні переписи населення засвідчили трагічну динаміку руху українського населення, особливо в порівнянні серед 10 найбільших націй СРСР:

	1926	1937
Росіяни	77.791.124	93.933.065
Українці	31.194.976	26.421.212
Білоруси	4.738.923	4.874.061
Узбеки	3.955.238	4.550.532
Татари	3.029.995	3.793.413
Казахи	3.968.289	2.862.458
Євреї	2.672.499	2.715.106
Азербайджанці	1.706.605	2.134.648
Грузини	1.821.184	2.097.069
Вірмени	1.568.197	1.968.721

Роберт Конквест зробив великий науковий подвиг, який не може бути знівельований, тим паче, що архіви більшовицької влади це стверджують.

Київ

ПРАВДА КЛИЧЕ

ЧОМУ НАМ НЕ РАДІСНО 9 ТРАВНЯ

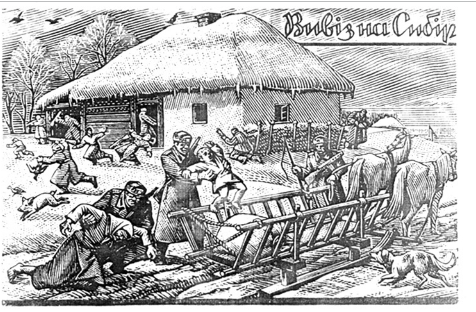
У весняні дні 1945 року, коли в Європі завершувалася Друга Світова війна, коли людство спрагло чекало миру, в Галичині точилася жорстока війна совєтської влади проти українства.

Проводились масові арешти та вивезення місцевих жителів до Сибіру. Карали за синьо-жовті прапори, якими щирі й наївні галичани вітали радянську армію в 1939 році, карали за патріотичні висловлювання й пісні, за виявлення любові до України, арештовували тих, хто боровся раніше проти польських окупантів. Очевидно, збиралися не менше від них гнобити українців. При цьому користувалися архівами польської поліції, вважали українців, які боролися проти польського гноблення, і своїми потенційними ворогами.

Також без суду й слідства вивозили тисячі сімей, навіть, якщо вони нічим конкретно не виявили свого несприйняття радянської влади. Наприклад, вивезли зі Львова багатодітну родину професора консерваторії Прокоповича, бо його мешкання сподобалось енкаведистові, який там і оселився.

Сльозами й кров'ю вмивалася Україна весною 1945 і подалі... І спричиняли це вже не нацисти, а так звані "визволителі"...

Особливо цинічною й жорстокою була війна совєтської влади проти Української Греко-Католицької Церкви, яка століттями була оберегом українського народу в час панування різних окупантів.

Вивіз на Сибір. Листівка УПА, 1947 р. З альбому Ніла Хасевича «Графіка в бункерах УПА», 1952 р.

Задуманий Сталіним у Москві ще 1943 року і розроблений полковником держбезпеки Г.Карповим план ліквідації УГКЦ почав здійснюватися. 11 квітня 1945 року було заарештовано католицьких владик на чолі з Митрополитом Йосифом Сліпим. Про це виконавці з НКГБ зараз же повідомили в ЦК ВКП(б)У Зленкові: "По Львову і області було заарештовано 33 чоловіки – з них 1 митрополит, 2 єпископи, 20 священиків; оунівців, які мали тісний зв'язок з духовенством – 4 особи" /Державний архів Львівської області, ф.3, оп.1, спр.212/.

Прийшовши на наші землі, "визволителі" безпардонно нищили цвіт нашої духовності. Нищили тих, хто навчав свою паству любові й милосердя, нищили тих, кого всі шанували й любили.

14 квітня 1945 року вдосвіта була оточена Духовна Семінарія у Львові. Деякі отці-наставники і теологи були арештовані, а решту всіх "осіб призовного віку" (як було сказано у рапорті) під конвоєм направлено у військкомат для призову на військову службу. Це понад сто п'ятдесят майбутніх душпастирів! Так було зліквідовано Богословську Академію у Львові – найвищу українську цитадель духовності.

Далі почався жорстокий наступ нової совєтської влади, тобто тих, хто називав себе "визволителями", на галицьких священників і вірних Української Греко-Католицької Церкви. Нова влада, знаючи про беззаперечний авторитет і вплив галицького духовенства на галичан, постановила зліквідувати УГКЦ і замінити її послушною комуністичній владі Російською Православною Церквою.

І коли в Москві лунали залпи салюту перемоги над нацистами, в Галичині лунали постріли по місцевих жителях. Літо та осінь 1945 року ознаменувалися жахливими репресіями...

Тож подумайте, справедливі люди, чи втішала тоді перемога там, у Європі, коли в Галичині творилося таке... Спробуйте уявити, які спогади викликає день 9 травня!

Лідія КУПЧИК
м.Львів

ЗА УКРАЇНУ, ЗА ЇЇ ВОЛЮ

НЕСКОРЕНА ВОЛИНЬ

У «Наукових записках Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка» за 1961 рік я знайшов статтю П.П.Москвіна «Розгром петлюрівського бандитизму на Волині в 1921–1922 роках». Уважно прочитавши статтю, можна уявити розмах боротьби українських повстанців на Волині.

У 1920 році Волинь стала прикордонним краєм. Москва і Польща поділили Україну. Москвін зазначає: «Прикордонники жили в селянських хатах і харчувалися в значній мірі за рахунок місцевого населення...»

18 лютого 1921 року Житомирський повітовий ревком повідомляв Волинський губревком, що у повіті підлягає призову в армію 9765 чоловік народження 1896–1900 років. З них прийшло добровільно лише 2547 чоловік. Українські парубки більш охоче йшли у повстанські загони. П.Москвін, використовуючи комуністичну термінологію, пише: «Бандити руйнували державний апарат, убивали партійних і радянських працівників, тероризували трудящих, влаштовували диверсії на залізницях і в інших галузях народного господарства, заважали проведенню хлібозаготівлі і інших господарських і політичних кампаній». Тобто повстанці продовжували вести боротьбу проти загарбників та їхніх прихвоснів і не давали їм грабувати селян.

15 грудня 1920 року у себе на квартирі пострілом крізь вікно був убитий голова Коднянського волкомнезаму Житомирського повіту Давид Перехрестюк.

В ніч на 14 квітня 1921 року загін у складі 200 осіб захопив цукровий завод у містечку Івниця Житомирського повіту, було вбито сторожа. В цей же час у цьому ж повіті оперував загін Лисиці, в складі біля 600 осіб.

У селі Дерманці Облитківської волості повстанці вбили командира продовольчого загону. 14 травня 1921 року повстанці спалили приміщення Волревкому в селі Селець Фасівської волості.

ЦК КП(б)У в інформаційному зведенні за 20 травня 1921 року відзначав, що на Волині «спостерігається великий розвиток бандитизму, який прийняв організований характер і має певне петлюрівське забарвлення».

У серпні 1921 року повстанці вбили в містечку Озодові представника наркомзему і одного червоноармійця, спалили скирди хліба і, переслідувані, зникли в прикордонних лісах. У Полонському повіті повстанці вбили члена президії Волинського губраднаргоспу, співробітника газети «Волынский пролетарий» В.Імшенецького, який організовував збір податків.

У вересні 1921 року повстанці в селі Половецькому Житомирського повіту зарубали шаблями комуніста-продпрацівника, вбили одного міліціонера і трьох червоноармійців.

Українські націоналісти створили військові штаби в містах Рівне, Дубно, Кременець і Корець.

Комуністична влада на всіх рівнях, починаючи з Леніна, писала грізні накази про боротьбу з «бандитизмом».

Навесні 1921 року Волинський губком звернувся з листом до всіх осередків Житомирської міської організації, де наголошував, що «вороги організовуються, банди тут, на Волині, з кожним днем збільшуються», що в роботі радянських установ є багато недоліків і зловживань. Всі партосередки були зобов язані з триденний термін закінчити мобілізацію певної кількості комуністів на боротьбу з повстанцями.

Під час хлібозаготівлі 1921 року з Житомира направлено в село 30 відсотків, а з повітових центрів – до 80 відсотків членів осередків Комуністичної партії.

На виконання рішень Х з їзду РКП(б) на Волині організовано частини особливого призначення (ЧОП). До них зараховувалися всі комуністи і комсомольці віком від 17 до 50 років. Звільнялися від зарахування лише ті, хто не міг нести військової служби за станом здоров'я, жінки, обтяжені сім'ями, і деякі працівники з врахуванням роду їхніх занять і посад, які вони займали. Частини особливого призначення охороняли пункти хлібозаготівлі, навантаження продовольчих залізничних ешелонів і інші важливі об,єкти, вели боротьбу проти повстанців.

У липні 1921 року загони ЧОП в районі Овруча ліквідували загін Дергача.

Окупаційна влада розуміла, що одним терором придушити народну боротьбу не вдасться. Тому п'ятий Всеукраїнський з'їзд рад з березня 1921 року пообіцяв амністію «бандитам». Протягом 1921 року в Україні здалося десять тисяч повстанців, зокрема 54 отамани. Можна уявити, як вони потім, перед розстрілом у в'язницях, картали себе за наївність.

Головнокомандувач збройними силами України і Криму, голова військової ради для боротьби з бандитизмом Фрунзе наприкінці липня 1921 року хвалився: «Загальна кількість бандитів, що діють на Правобережжі в теперішній час, складає приблизно біля тисячі чоловік, замість колишніх десятків тисяч».

Але боротьба тривала. В Полонському повіті з'явилися загони Соломинського і Богомола.

Влітку 1922 року, коли в губернії розгорнулася підготовка до проведення продовольчої кампанії, тобто пограбування селян, повстанський рух активізувався. Особливо значних рохмірів він набув у Полонському і Ізяславському повітах.

У червні 1922 року в губернії оперувало біля 10 «банд». Було вбито 20 партійних і радянських працівників.

Оперативне керівництво боротьбою проти повстанців поклали на трійку в складі голови губвиконкому Ніколаєнка, голови ДПУ Голишева і начальника військової губернської дільниці Дубового.

На Волині було розгромлено загони Лисиці і Мастолярчука. В серпні ліквідовано загін Соколовського в кількості 30 осіб. Цей загін тривалий час діяв у Полонському повіті і здійснив багато терористичних актів. В цей же час було розбито великий загін Прейзнера. Ватажки вбиті, а 20 рядових затримані. Був убитий ватажок загону Соломинський, який довго оперував на Волині. Здався Хомчук, який заподіяв багато шкоди окупаційній владі.

ТРАГЕДІЯ ВОЛИНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Тим часом на Волині готувалося велике повстання. Не всі учасники Листопадового рейду 1921 року під керівництвом Ю.Тютюнника повернулися в Польщу і не всі загинули. Дехто залишився в Україні готувати повстання. Так, один із старшин – учасників рейду Панас Петрик, уникнувши розправи котовців, прибув у село Дідковичі Коростенського повіту. Тут він зв'язався з «куркулем-петлюрівцем» Лукою Костюшком і спільно з ним почав створювати підпільну організацію. Вони залучили «куркулів», деяку частину інтелігенції і в багатьох селах Коростенського і Овруцького повітів створили свої осередки.

Водночас петлюрівці Грунтенко, Длугопольський, Оніщук із загону Палія разом з місцевим повстанцем Мельником (Мельник був убитий в червні 1922 року під час нападу на станцію Чуднів Житомирського повіту) створили в селі Трощі Полонського повіту Центральний повстанський комітет. Учасники цієї організації здійснили багато наскоків і вбили низку партійних і радянських працівників.

У травні-червні 1922 року виникає велика українська підпільна організація в Житомирі.

Всі ці організації влітку 1922 року об'єдналися у Волинську повстанську армію (ВПА). Отаманом армії призначений Петрик, начальником штабу – Костюшко, начальником польового суду армії – Лазоренко і т.д. ВПА мала військовий апарат і своїх агентів у 75 населених пунктах губернії. В кожному повіті Волині організація мала свою дивізію, яка, виходячи з кількості волостей і сіл, поділялася на ватаги (полки), сотні (роти) і чоти (взводи). В Житомирі була створена повстанська бригада.

Керівники ВПА планували закінчити оргпідготовку повстання наприкінці 1922 року і розпочати його весною 1923 року.

Але двоє ватажків повстанської армії Длугопольський і Михневич, які намагалися перейти радянсько-польський кордон, щоб зв'язатися з Петлюрою, були схоплені і могли розповісти про підпільну організацію.

Отамани ВПА наказали розпочати повстання в ніч з 7 на 8 жовтня 1922 року. Коростенська повстанська дивізія повинна була ізолювати Коростень. Житомирська і Полонська групи мали виступити в ніч з 12 на 13 жовтня і наступати в напрямку Київської і Подільської губерній, де діяли інші повстанські загони, а також до кордону, щоб уможливити частинам Армії УНР повернутися в Україну.

Але розвідка окупантів уже дізналася про існування і плани ВПА. В ніч з 4 на 5 жовтня ВПА перестала існувати. Було заарештовано біля 750 українських підпільників, з них 3 командири дивізій, 3 начальники штабів дивізій, командир бригади, начальник штабу бригади, 3 старшини особливих доручень, 18 командирів полків, 100 командирів рот і взводів. Майже всі заарештовані раніше зі зброєю в руках боролися за Незалежну Україну. Серед заарештованих було 13 священослужителів православної і католицької церков.

У березні 1923 року в Житомирі судили учасників ВПА. Як повідомляла преса, 106 осіб засудили до розстрілу, 132 – до різних строків позбавлення волі. Яка доля інших заарештованих – невідомо.

Волинська повстанська армія була ліквідована ще до початку свого виступу. Але не можна сказати, що це марна жертва. Більшість учасників повстання воювали до того і, очевидно, поклали не одного ворога. Врешті-решт, ВПА передає нам пам'ять про те, що в Україні завжди були герої, які боролися за Незалежність Батьківщини, незважаючи на те, чи були для цього сприятливі умови. Ми ж повинні цю пам'ять зберегти і передати наступним поколінням.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
м. Ірпінь

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ

Вулиця на честь російської опозиціонерки

У Луцьку вулицю Ванди Василевської перейменують на честь російської опозиціонерки Валерії Новодворської. Про це повідомляє ВВС.

Перейменування відбувається на основі закону про декомунізацію – Інститут національної пам'яті вніс прізвище радянської письменниці Ванди Василевської до так званого декомунізаційного списку.

Валерія Новодворська у часи Радянського Союзу була дисидентом, її переслідували за політичні погляди і відправляли на "лікування" у психіатричні лікарні. Пізніше входила до лав російської опозиції, очолювала "Демократичний союз Росії".

Померла у Москві 12 липня 2014 року у віці 64 років.

МОМЕНТ ІСТИНИ

МЕРЕЖЕЮ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КОМУНІСТИЧНИХ АРХІВІВ

В Україні презентували збірник «Документи комуністичних спецслужб у Європі. Путівник мережею архівів». Мета його упорядників – допомогти з розумінням того, як свого часу відкривали архіви служб безпеки у Польщі, Німеччині, Чехії, Словаччині, Угорщині, Болгарії та Румунії.

Видання книги здійснено Центром досліджень визвольного руху за сприяння Українського інституту національної пам'яті. Українське видання – це перекладена й адаптована версія збірника, яким послуговується Європейська мережа інституцій, відповідальних за архіви спецслужб.

Редактор українського видання, заступник голови Галузевого архіву СБУ Володимир Бірчак каже, що книга розрахована на кожного, хто цікавиться історією.

«Ці архіви – не компромат. Вони дозволяють зрозуміти, чим насправді був тоталітарний комуністичний режим, – зауважив Бірчак. – Завдяки цим документам ми бачимо, як створювались історичні міфи, як фальсифікувались факти. А також розуміємо, яким чином працює російська пропаганда зараз».

В'ЯТРОВИЧ: ДИСКРЕДИТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНП – НА РУКУ РОСІЇ

Голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович називає відкриття архівів комуністичних спецслужб у Європі переломним для цієї частини світу моментом. На думку В'ятровича, розсекречення архівів спецслужб веде не до «громадянської війни», а до «морального очищення народу».

Таким чином голова Українського інституту національної пам'яті зокрема відреагував на закиди журналіста Джоша Когена, який на сторінках часопису Foreign Policy приписав досліднику спробу «відбілити минуле» України. Коген також розкритикував рішення Служби безпеки України розпочати процес передачі своїх архівів радянської доби до очолюваного В'ятровичем інституту. На публікацію у Foreign Policy оперативно відреагували у партії «Опозиційний блок», запропонувавши створити парламентську комісію з питань «фальсифікації історії, забезпечення доступності і збереження національних архівів для збереження і розвитку історико-культурної спадщини» та провести парламентські слухання про стан роботи з архівами в Україні.

Володимир В'ятрович вважає, що в публікації на кшталт згаданої зацікавлені, перш за все, у Росії. Нинішній політичний режим там, за словами В'ятровича, не вельми б хотів, щоб у публічний доступ потрапили документи, які б відкрили світу те, чим займався КДБ. «Ми маємо величезну кількість інформації, яка є засекречена та заборонена в Москві», – додав В'ятрович.

У ПОЛЬЩІ АРХІВИ СПЕЦСЛУЖБ ДАВНО ВІДКРИТІ

Директор архіву Інституту національної пам'яті Польщі Рафал Лєскевич розповідає: сьогодні у Польщі архіви комуністичної доби є повністю відкритими. Інститут національної пам'яті у Польщі заснували у 1998 році, доступ до архівів забезпечували упродовж наступного десятиліття.

Рафал Лєскевич вважає, що у книги «Документи комуністичних спецслужб у Європі» є троє «батьків»: колишнього голову Інституту національної пам'яті Польщі Януша Куртика, який загинув у катастрофі президентського літака під Смоленськом 2010 року, засновника Інституту дослідження тоталітарних режимів у Чехії Павела Жачека та голову українського Інституту національної пам'яті Володимира В'ятровича.

Книга, як кажуть її упорядники, буде цікавою і для дослідників української історії: у збірнику, наприклад, можна знайти документи про Чорнобильську катастрофу з Польщі та Німеччини, а також факти про Українську повстанську армію.

За матеріалами ЗМІ

ГЕНЕТИЧНИЙ КОД НАЦІЇ

СВЯТО ВИШИВАНКИ

У культурі практично будь-якого народу є речі, які яскраво відображають його особливу національну традицію. Вишиванка – яскравий приклад і підтвердження цьому.

Історія вишиванки своїми витоками сягає в незапам'ятні часи. Ще за свідченням знаменитого давньогрецького історика, географа і мандрівника Геродота, елементами вишиванки був прикрашений одяг скіфів, які проживали в наших землях в період VIII ст. до н. е. – IV ст. н. е. Знаменитий арабський мандрівник X ст. у своїх розповідях також згадує про русів, які носили вишитий одяг. У ході сучасних досліджень, наприклад, на Черкащині були знайдені срібні бляшки з фігурками чоловіків, датування знахідок VI ст., дослідження яких показали ідентичність елементів одягу і орнаменту вишивки українського народного костюма XVIII-XIX століть.

День вишиванки – всеукраїнське свято, яке покликане зберегти споконвічні народні традиції створення та носіння етнічного вишитого одягу. Саме ж свято запрошує кожного свідомого громадянина до абсолютно простого вчинку – просто одягнути вишиванку і в ній піти на роботу чи на навчання. Разом з тим, така дія має глибокий контекст, адже йдеться про вираження своєї національної та громадянської позиції, культурну освіченість та духовну свідомість. Як показує досвід, люди в День вишиванки завжди піднесені та усміхнені, адже у стародавньому одязі закодовано багато символів сили, добробуту, краси та оберегів. Свято не передбачає обов'язкових заходів окрім одягання вишиванки. Хоча протягом всієї вже 10-річної історії заходу з ініціативи студентів, школярів, громадських та культурних діячів проводяться концерти, хода, конкурси, вечорниці, ярмарки. Всеукраїнська акція «День української вишиванки» була започаткована студенткою факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Лесею Воронюк у 2007 році. Вона зауважила, що студенти досить часто одягають вишиванки на пари, і одного разу спілкуючись на перерві з колегою Ігорем Житарюком, який також був у вишиванці, запропонувала одногрупникам обрати один день і всім разом одягнути вишиванки.У перший рік свята у 2007 році вишиванки одягнули кілька десятків студентів та кількa викладачів факультету. Та вже протягом наступних років свято розрослося до всеукраїнського рівня, до нього почала долучатися українська діаспора, а також прихильники України по всьому світу. Акція набула всеукраїнського, а в останні роки й міжнародного масштабу! День вишиванки відзначається щороку в третій четвер травня. Це свято, що зародилося в 2006 році, на жаль, немає державного статусу, але тим не менше, з кожним роком набуває все більшої популярності. Дуже приємно, коли гарні ініціативи стають справжньою традицією. З минулого року кожен свідомий свого походження українець в цей день одягає вишиванку та поринає у повсякдення життя.

Цьогоріч, "світ одягав вишиванки" 19 травня. У цей день кияни вдягли свої улюблені вишиванки на роботу. Зранку під стінами Верховної Ради відбулася громадська акція протесту проти повзучого зросійщення – «Мова і вишиванка єднають Україну!», а о 18:00 кияни та гості столиці зібралися біля дзвіниць Софійського та Михайлівського Соборів: жителі лівого берега Києва – на Михайлівській площі, жителі правого берега − на Софійській площі. А опісля з'єдналися у один вишиванковий ланцюг від Софійського до Михайлівської площі та утворили живий ланцюг єдності України. Також у рамках святкування Дня вишиванки у столиці відбувся мистецький захід одягання у вишиванку Либіді на пам'ятнику Засновникам Києва на Майдані Незалежності, а також прем'єра першого повнометражного документального фільму про вишиті сорочки "Спадок нації" Також пройшли різноманітні заходи в рамках проведення Всесвітнього дня вишиванки-2016 в різних містах України та світу: марші, автопробіги, показ сучасних моделей одягу з вишиванкою, лекції та покази просвітницьких фільмів в Одесі, Миколаєві, Харкові, Львові, Чернівцях, Торонто (Канада), Парижі (Франція), Мюнхені (Німеччина), Празі (Чехія)… До святкувань долучились в таких країнах, як Австрія, Австралія, Аргентина, Бельгія, Білорусія, Болгарія, Бразилія, Великобританія, Зімбабве, Естонія, Індія, Іспанія, Італія, Греція, Єгипет, Казахстан, Китай, Латвія, Литва, Марокко, Мексика, Молдова, Нідерланди, Норвегія, ОАЕ, ПАР, Перу, Південна Корея, Польща, Португалія, Росія, Румунія, Словаччина, США, Тайланд, Тайвань, Туреччина, Угорщина, Фінляндія, Хорватія, Швейцарія, Швеція, Японія.

Своя сорочка ближче до тіла, особливо, коли вона – вишиванка!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

На світлині: активісти КУНу та Української партії з учасниками Живого ланцюга єдності між Софійською та Михайлівською площами Києва.

***P.S.** В суботу, 28 травня у столиці відбудеться в рамках святкування Дня Києва Марш Вишиванок, що теж став ще однією доброю традицією.Тож, готуйте свою найкращу вишиванку! А в кого немає, то ще є час придбати, або ж вишити. Влаштуємо собі гарне свято! (Збір біля Золотих Воріт о 14.00.)*

ІНІЦІАТИВА, ЩО СТАЛА ТРАДИЦІЄЮ

10 років тому, саме у Чернівцях, на факультеті історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю. Федьковича зародилась ідея проводити свято – День вишиванки. Започаткувала це свято Леся Воронюк. Її підтримали співорганізатори – О.Добржанська, М.Павлюк, І.Житарюк.

У цьому році в обласному центрі провели акцію «Народжені у вишиванках». А тому в пологовому будинку №2 також відбувся конкретний захід. Вишиті сорочки для дівчаток і хлопчиків – немовлят зробили Ганна Кривобок та Віталій Москалюк. А ще у Чернівцях проводилася виставка хлібо-булочних та кондитерських виробів, які були прикрашені національною та вишиваною символікою.

У мистецькому дворику «Санти» відбувався збір дитячих вишиванок для дітей із малозабезпечених родин. Це була акція «Друге життя вишиванки». Відбулось свято і на факультеті історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ. Було закладено капсулу з вишиванкою, з чого й розпочалось це свято. У центральному корпусі університету відбувався святковий танцювальний флешмоб.

На Соборній площі проводилися козацькі святкові забави, хода з музиками для одягнення статуї Європи у вишиванку. Відбувався також показ першого повнометражного документального фільму про вишиті сорочки «Спадок нації». Стрічку презентувала Леся Воронюк – автор ідеї та сценарист, ініціатор та засновник акції «Всесвітній день вишиванки», голова кіно-документальної студії О. Ткачук.

У гімназії №5 відбувся флешмоб «Жива сварга». Ініціатором цього заходу була завуч гімназії, волонтерка Галина Йосипівна Абрам'юк. Тут були задіяні всі учні школи, їхні батьки, педагоги. Всього було півтисячі людей. Всі прийшли у вишиванках.

Спершу відбулась виставка родинних вишиванок під гаслом «Вишиваний код гімназії». До цього були зроблені відповідні назви: з якої тканини сорочка, яка техніка вишивки, хто вишивав.

Потім перед гімназією вишикувались та утворили візерунок – Сваргу (символ сонця, ламаний хрест, який є чи не на кожній вишиванці). Дійство згори знімав безпілотник. Під час флешмобу розгорнули 25-метровий прапор України і виконали Гімн.

У день свята вишиванки до гімназії завітали хлопці з нової поліції – наша надія на все краще. Як сказала Галина Йосипівна, – це провісники позитивних змін у державі. Учні прикрасили їхні форми вишиваними стрічками – оберегами синьо-жовтими та червоно-чорними.

Якби ми мали більше таких ініціаторів всього нового, загалом патріотичного, як Галина Йосипівна Абрам'юк, то і жили б краще. Сама вона свою роботу не рекламує, все робить спокійно, як буденну справу. Відрізняється від інших тим, що в неї таких справ нескінченно. І кожний день, прожитий нею, залишає гарний слід для інших.

Не можу обійти ще один чудовий захід – відкриття виставки «Вишивані і рукотворні дивотвори Буковини» в мистецькому дворику міськради. Тут ініціатором проведення була Тамара Антонівна Мінченко – заслужений працівник освіти і науки України, методист українознавства інституту післядипломної освіти Чернівецької області.

Дуже приємно, що цікавилися проведенням свята вишиванки мер міста П.Каспрук та начальник управління культури облдержадміністрації В.Китайгородська. Вони давали поради, як зробити це свято якнайкраще.

На такій виставці, яка проводилась уже втретє, було представлено дуже багато робіт учнів, педагогів всіх районів області. Це вишиті сорочки, рушники, серветки – справжні шедеври декоративно-прикладного мистецтва. Всіх присутніх вражало таке велике розмаїття кольорів. Вишивка була на будь-який смак – від найпростішої і до найскладнішої з бісеру.

Тут відчувалась атмосфера справжнього чудового свята. І погода цьому сприяла. І промовці. Так, виступали: Іван Мунтян – голова обради, Віра Китайгородська – начальник управління культури облдержадміністрації, Леся Воронюк – голова оргкомітету та ініціатор проведення Дня вишиванки, Тамара Богачик – заступник директора з науково-методичної роботи ІППОЧО та інші. У їх виступах звучали слова підтримки свята вишиванки і надалі. Адже це свято національної єдності.

На виставці особливо сподобались роботи Михайла Покиданця – лауреата обласної премії імені Г.Гараса, директора етнографічного музею гімназії №4 м.Чернівці. Кожний рушник має неповторну вишивку, свою назву: «Трипілля», «На щастя, на долю». Дуже цікавими були його рушники, присвячені творам Шевченка.

Багато робіт представили учні Коболчинського ЗНЗ І-ІІІ ступенів, Сокирянського району, центру дитячої творчості м. Сокирян, Колінковецького ЗНЗ І-ІІІ ст., Хотинського району.

Виступали хори «Кумоньки», с. Веренчанки, Заставнівського району, вокальний ансамбль «Тройзілля» гімназії №5, заслужений артист України, доцент кафедри музики ЧНУ – Іван Дерда, вокальний ансамбль «Марічка» ЦПК м. Чернівці, Любомир Равлюк, керівник хору «Дзвін» ЧНУ та інші.

Звучало багато пісень про рушник, вишиту сорочку, про Україну, про воїнів АТО, які нас захищають.

Тамара Богачик – заступник директора з науково-методичної роботи ІППОЧО вручила грамоти всім педагогам за їхні роботи, виконані та представлені на виставці.

Вона подякувала Тамарі Антонівні Мінченко, яка доклала багато зусиль, щоб пропрацювати з колективом кожної школи районів. А ми знаємо, як вона вболіває за те, щоб в кожній школі впроваджувалось, було поставлено на високий рівень вивчення українознавства.

Свято «День вишиванки» проводилось в рамках Всеукраїнської акції «Вишиванка – дітям АТО».

Оргкомітет, зокрема Тамара Антонівна, доклали максимум зусиль, щоб День вишиванки відзначали в Луганській області. Туди їм було передано 43 вишитих сорочки (маємо фото – діти у вишиванках). Тому велику подяку висловлюємо учням, батькам, вчителям Кіцманського р-ну, с. Мамаївці, ЗНЗ І-ІІІ ст. за подарунок – 14 вишитих сорочок. А також щиро вдячні всім-всім, хто долучався до такої важливої роботи.

Свято в Чернівцях – столиці Буковини вдалося на славу. Це наша національна традиція. А вишита сорочка – це наш оберіг, і тому ми здавна берегли її, як святиню, бо вона дорога всім нам. Особливо, коли її вишивала чи дарувала рідна матуся.

Пошановуймо і цінімо своє, батьківське. Воно – наше рідне. Об'єднуймося навколо наших цінностей, єднаймося, полюбімо своє і нас полюблять інші.

Чого варта та людина, яка зрікається батьківського, кровного?

І правда, що така людина у грудях не серденько, а камінь має. А душа її бідна, спустошена. Тож хіба вона може бути щасливою? Нехай ваші серця щемлять лише від таких радісних свят, від того, що нас багато. Єднаймося в любові до вишитої сорочки, до України.

Слава Україні! Героям слава!

М. КИСИЛЬОВА

УКРАЇНСЬКІ ПРОБЛЕМИ

ШЛЯХ ДО ВІДРОДЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИКИ ПРОЛЯГАЄ ЧЕРЕЗ ДОНБАС

Наталка ПРУДКА

Чому тарифи на електроенергію та централізоване теплопостачання майже два роки поспіль зростають семимильними темпами, а енергетичні об'єкти з виробництва цих коштовних послуг скочуються у прірву? Чому нависла загроза припинення існування всіх теплоелектроцентралей України, які забезпечують теплом і світлом споживачів великих міст, тоді як провідні країни, навпаки, взяли курс на розвиток централізованого теплопостачання?

Чому споживач змушений віддавати майже весь свій дохід на оплату занадто дорогих послуг, а йому знову і знову впарюють «істину», що вартість комунальних послуг потрібно приводити до економічно обгрунтованого рівня? Як виживатимуть в умовах жорсткої конкуренції теплоелектроцентралі (ТЕЦ) та теплові електростанції (ТЕС), які давно відпрацювали свій проектний ресурс, а тому показники їхньої роботи вражають неефективністю та екологічною небезпекою? Якщо до перерахованого додати ще й проблему боргів ДП «Енергоринок» перед всіма генеруючими компаніями на суму 28 млрд грн, з яких реальних активів є лише 5 млрд, стає зрозумілим масштаб катастрофи в енергетиці, штучно створеної впродовж останніх років.

Тепер цей клубок проблем перейшов у спадок новому уряду та профільному міністерству. Не покладаючи особливих надій на високих державних керманичів, енергетики самотужки шукають вихід із лабіринту. Керівники багатьох українських електростанцій на спільних засіданнях з Громадською Спілкою «Всеукраїнська Енергетична Асамблея», організованих її керівниками – Іваном Плачковим (двічі міністр енергетики – 1999, 2005–2006) та його заступником Юрієм Саквою (колишній заступник міністра енергетики (1998–2001) та екс-директор ДП «Енергоринок» (2005–2006) мобілізувалися з метою порятунку стратегічно важливої галузі.

Перше виїзне засідання 20 квітня в межах Енергетичного форуму за участі преси та помічників депутатів пройшло на ПАТ «Харківська ТЕЦ-5», тема якого – «Оптимізація умов роботи теплоелектроцентралей у новій моделі ринку електроенергії в Україні». Дві наступні робочі наради на тему «Відродження енергетики Донбасу. Наслідки. Сучасний стан. Перспективи» пройшли на Слав'янській ТЕС (ПАТ «Донбасенерго») та «Краматорськтеплоенерго».

Червоною лінією вимальовувалася найгостріша проблема, яка невдовзі постане перед виробниками «теплих» послуг та електроенергії: як вижити станціям після **запуску нової моделі енергоринку** з метою запровадження жорсткої конкуренції між його суб'єктами. Конкуренція має стати стимулом для початку реабілітації вкрай зношених і надзвичайно енергоємних потужностей, здатних генерувати непомірно дорогі послуги для вкрай зубожілого населення України.

ЯК ВРЯТУВАТИ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

«В Україні відсутнє розуміння того, що собою являють комплекси централізованого теплопостачання – розуміння немає ні у керівництва галузі, ні у керівництва держави, тому що дуже складно інтегрувати роботу таких комплексів в модель нашої економіки. На жаль, за роки незалежності ми не знайшли алгоритму, який би дозволив не лише ефективно працювати, але й розвивати ці комплекси. Ми їх не розвивали, а, навпаки, то «рвали» на частини, то знову об'єднували, тоді як у високо розвинутих країнах Європи та США переходять на централізацію теплопостачання», – сказав Іван Плачков, відкриваючи першу нараду на Харківській ТЕЦ-5.

Проблема теплоелектроцентралей зумовлена тим, що в якості палива вони використовують дорогий газ. У результаті вартість електроенергії, виробленої на ТЕЦ, значно вища від вартості на ТЕС та АЕС. Зокрема, в березні теплоелектроцентралі продавали свою електроенергію в єдиний енергоринок за ціною понад 1,6 гривень за кВт-год, ТЕС – по 1,15 грн, тоді як атомні електростанції НАЕК «Енергоатом» – по 42 коп за кВт-год – це в 3,8 раза дешевше, ніж ТЕЦ.

В єдиному котлі, тобто, на оптовому енергоринку, товар від різних виробників змішується, і тоді середня ціна продажу енергії в ринок у березні була приблизно 80 копійок за кВт-год. Тобто, всіх виробників електроенергії дотує «Енергоатом», який, до речі, сам потребує інвестицій на розвиток, але тариф компанії штучно стримують – в ньому багато років поспіль відсутня інвестиційна складова.

В разі запровадження нової моделі енергоринку (відповідний законопроект вже у Верховній Раді), передбачається перехід на прямі договори між виробниками та споживачами електроенергії, а, значить, почне діяти **вільне ціноутворення на електроенергію**. І тоді теплоелектроцентралі не зможуть конкурувати ні з атомними станціями, ні з тепловими, адже їхній товар не купуватимуть споживачі, якщо на ринку буде більш дешева пропозиція.

Відмовлятися від централізованого теплопостачання також негоже, але ніхто не знає, як врятувати цю галузь. На форумі в Харкові його учасники дійшли згоди про необхідність проведення загальнонаціональних слухань з розвитку галузі. «**В країні немає чіткої концепції розвитку теплової енергетики.** Одні пропонують відмовитися від централізованого теплопостачання, інші виступають категорично проти», – каже Іван Плачков.

Він радить йти слідами сусідньої Польщі – там був створений науковий інститут, який розробив дорожню карту розвитку галузі. «Потрібно на рівні профільного комітету парламенту провести публічні слухання та напрацювати концептуальні підходи її подальшого розвитку. Вкотре підкреслюю, що почати реформи галузі потрібно з **розробки енергетичного балансу держави** та затвердження **доопрацьованої стратегії розвитку галузі**», – наголосив Іван Плачков.

СПОЖИВАЧ ЗАПЛАТИТЬ ЗА МОДЕРНІЗАЦІЮ ТЕЦ?

Щоб витримати конкуренцію, теплоелектроцентралі повинні провести кардинальну реконструкцію, – заявив Юрій Саква і зробив декілька провокативних заяв. «Сьогодні електроенергія в базовому режимі непотрібна, будуть розвантажувати навіть атомні електростанції. Ефективність ТЕЦ і ТЕС – архаїчна і на сьогодні **не має права взагалі існувати при діючих цінах на енергоносії**. Модернізація нічого не дасть. А грошей споживачів на кардинальну реконструкцію ТЕЦ – немає. **Всі ТЕЦ повинні бути «вирізаними» і замінені ефективним маневровим обладнанням,** яке забезпечить продаж в пікові часи навантаження», – підсумував Саква.

На його думку, галузь повністю не керована, тому вкрай складно планувати її роботу. Масла в огонь підливає НАК «Нафтогаз України» – компанія відмовляється підписувати договори з теплоелектроцентралями, які заборгували величезні суми за газ. Щоб не зупинити повністю роботу, Харківська ТЕЦ-5 перейшла на альтернативне паливо – мазут, ціна якого останнім часом різко впала. «Контракти не підписуються тому, що «Нафтогаз» вимагає погашення заборгованості за використаний газ. Але «Нафтогаз» не входить в нашу ситуацію, а нам заборгували і споживачі, і ДП «Енергоринок», – повідомив голова правління ПАТ «Харківська ТЕЦ-5» Олександр Мінкович.

У подібній ситуації опинилися всі теплоелектроцентралі. Зокрема, виконавчий директор «Київенерго» Юрій Магера заявив на форумі, що «компанія не розуміє під які паливні ресурси розвивати генеруючі потужності міста. **Немає енергетичного балансу** країни, немає чіткого розуміння енергетичної стратегії розвитку галузі, тому нам важко прогнозувати свою діяльність та розраховувати собівартість послуг».

ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ НОВОЇ ВЛАДИ

Учасники форуму, на який з`їхалися керівники більшості теплоелектроцентралей України, підтримали пропозицію народного міністра Плачкова розробити конкретні та пропозиції для нового керівництва Міненерговугілля, уряду та парламенту. «Наші пропозиції повинні бути реальними та адекватними нинішній ситуації в державі. Лише за таких умов ми зможемо їх реалізувати», – підсумував Плачков.

У теплоенергетиків є багато зауважень до проекту Закону «Про ринок електроенергії», який повинен запустити в Україні європейську модель енергоринку, де панує вільна конкуренція та відсутнє втручання влади в стосунки виробників та споживачів електроенергії. Але закон писали без участі виробників, – стверджує президент Асоціації українських ТЕЦ Юрій Улітіч. «Теплоелектроцентралі є специфічним членом енергоринку, тому що первинна для нас – теплова енергія, а електроенергія – це вторинна продукція. Всі члени енергоринку про це знають, але не хочуть на це зважати. Можливо, їх можна зрозуміти, тому що сьогодні теплоелектроцентралі в такому стані, що кіловат-година у нас в півтора рази дорожча порівняно з теплоелектростанціями», – констатував Юрій Улітіч.

За його даними, він декілька років поспіль переконує міністерство в необхідності модернізації ТЕЦ, але й досі теплоелектроцентралі не розробили техніко-економічних обгрунтувань, адже в державі й досі немає хоча б десятилітнього плану розвитку електроенергетики України. Але ні про який вступ до Європейського Союзу не може бути й мови, поки не буде проведена модернізація українських ТЕЦ, що дозволить не лише покращити економічні показники станції, але й зменшити шкідливі викиди до встановлених в ЄС норм. А для цього потрібен час і великі кошти.

Катастрофічний спад розрахунків на енергоринку зробив реальними банкрутами практично всі генеруючі компанії. Коштів немає на кардинальну реконструкцію енергетичних підприємств (тобто, з заміною радянських котлів на сучасні високотехнологічні). Силові структури повинні знайти відповідь на питання: куди зникли десятки мільярдів гривень з енергоринку України протягом останніх двох років?

Дані ДП «Енергоринок»:

У 2000 році на рахунки зі спеціальним режимом використання ДП «Енергоринок» надійшло 143 млрдгрн, в тому числі: платежі від постачальників за відпущену їм електроенергію склали 91 відсоток – це 130 млрд грн; кредити, залучені ДП «Енергоринок» – 13 млрд грн (9 відсотків).

*Із загальної суми розподілених ДП «Енергоринок» коштів **оплата за товарну продукцію виробникам склала 82,8 відсотка**. В середньому за 2015 рік оплата за електроенергію становила 94,36 відсотка.*

СЛОВ'ЯНСЬКА ТЕС «ВИРІЗАЛА» СТАРЕ ОБЛАДНАННЯ

Наступні два засідання енергетиків під егідою «Всеукраїнської енергетичної Асамблеї» проходили на двох найстаріших енергетичних об'єктах Донбасу – Слов'янській ТЕС (введена в експлуатацію в 1954 р.) та Краматорській ТЕЦ (1937), яка наступного року відзначатиме своє 80-річчя. Частину потужностей цих об'єктів вже виведено з експлуатації, а решта – на 90 відсотків відпрацювала проектний ресурс.

Опинившись на лінії вогню, Слов'янська ТЕС (входить до ПАТ «Донбасенерго») у липні 2014 року зазнала значних руйнувань – там після дводенного обстрілу ще 11 днів горів блочний трансформатор-мільйонник. Збитки оцінені майже в 203 млн грн. На щастя, ніхто з працівників станції не загинув, тоді як серед мирних мешканців були жертви. Станція власним коштом відновила зруйновані потужності в рекордно короткий термін (за 7 місяців), тоді як держава, якій належить 25 відсотків акцій ПАТ «Донбасенерго», нічого не інвестувала у відбудову станції, а ДП «Енергоринок» – з політичних чи економічних мотивів – на півроку затримав оплату за вироблену електроенергію.

Після відновлення роботи у лютому 2015 року на станції продовжили виконання **Комплексної програми технічного переоснащення**, розпочатої компанією «Донбасенерго» в 2012 році. До речі, з огляду на військові дії, офіс «Донбасенерго» переїхав з Донецька до Києва, а компанія перереєстрована на території України, тому всі податки сплачуються в бюджет України.

Особливої уваги заслуговує проект, який планується реалізувати в приміщенні 6-го енергоблоку, звідки вже «вирізано» все старе обладнання, тобто, звільнене місце для зведення двох нових енергоблоків – кожен по 330 МВт. Там планується встановити **сучасний котел з циркулюючим кип'ячим шаром**, здатним спалювати дешеві шлами, тобто, відходи після вуглезбагачення. Вибір буде зроблено на користь одного зі світових лідерів з виробництва високотехнологічних котлів для електростанцій – ним стане одна з цих компаній: FosterWheeler чи Babcock&Wilcox.

«Найближчим часом ми презентуємо цей проект українському суспільству з метою оцінки впровадження сучасних котлів, що відповідають європейським стандартам, в енергетичному комплексі України. Сьогодні завод «Турбоатом» вже виготовив турбіни для цього проекту, справа у фінансуванні», – повідомив директор Слов`янської ТЕС Валерій Черепій. За його даними, інженери вже розробили альтернативний проект використання палива для цих блоків – вони зможуть працювати й на газовому вугіллі, адже антрацит видобувають на непідконтрольних Україні територіях.

«Місто Слов'янськ, яке з давніх часів знають як здравницю, заслуговує на впровадження екологічно чистих проектів – саме на таких технологіях виробляє електроенергію вся Європа. Хочу вірити, що Слов`янська ТЕС стане для України зразковою і на її прикладі будуть розвиватися й інші підприємства галузі», – вважає директор з економіки, фінансів і корпоративного управління ПАТ «Донбасенерго» Валентина Марченко.

Загальна вартість проекту потягне на 20 млрд грн, тому влада повинна забезпечити можливість його фінансування, щоб це ніяким чином не стало тягарем для простого споживача. Звісно, що потрібно уникати кредитів від державного Ощадбанку, відсотки за послуги якого сягають 20–24 відсотки. Потрібно орієнтуватися на європейські банки – зі ставкою Лібор плюс 2 відсотки, – вважають експерти.

Плачков пообіцяв всіляку підтримку для просування ініціативи слов'янських енергетиків: «Цей проект обов'язково

потрібно презентувати широкому загалу енергетичної спільноти – з **залученням іноземних банків**, організацій та українського уряду. Він стане запорукою зупинки тієї стагнації галузі, яку ми спостерігаємо сьогодні».

СТАГНАЦІЯ ТЕС ПОЗБАВЛЯЄ ПЕРСПЕКТИВ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄВРОПОЮ

Чому така увага вищезгаданій перспективі? Справа в тім, що вкрай незадовільний стан енергоблоків теплових електростанцій – таких в Україні близько сотні – унеможливлює інтеграцію нашої енергетики з загальноєвропейською ENTSO-E. На жаль, ТЕС працюють вкрай не ефективно, з надзвичайно низьким коефіцієнтом корисної дії, тобто, в котлах згорає занадто багато вугілля. Станції виробляють невиправдано дорогу електроенергію, **адже витрати палива на виробництво електроенергії в 5–7 разів вищі**, ніж у високо розвинутих країнах.

Крім того, **викиди шкідливих речовин в атмосферу в 50 разів перевищують допустимі норми**, що неприйнятно для європейських країн! Тому науковці Інституту вугільних енерготехнологій НАНУ вважають за необхідне демонтувати всі старі котли ТЕС – з метою їх заміни на більш сучасні західні технології. Саме на такому сценарії наполягали колишні керівники енергетики ще в середині 90-их.

З метою залучення інвесторів, влада пішла на приватизацію теплової генерації – тепер більшістю активів володіє компанія ДТЕК, що належить Рінату Ахметову, але кардинальної реконструкції енергоблоків, в ході якої, перш за все, потрібно було б замінити котли, не відбулося.

Довідка:

За Директивою ЄС 2010/75/EU для котлів на твердому паливі, тобто, вугіллі, обмежено граничний вміст пилу, тобто, викидів твердих частинок в атмосферу, в залежності від потужності енергоблоку – від 10 до 20 мг/куб м, тоді як в Україні цей показник сягає 2500-3200 мг/куб м! Цією отрутою ми дихаємо!

Рівень вмісту забруднюючих речовин у димових газах ТЕС – катастрофічний: діоксиду сірки – до 7000 мг/куб м, оксиду азоту – до 1800, що в 30–40 разів перевищує обмеження, встановлені Директивою ЄС. В країнах ЄС заборонено інтегруватися з такими виробниками!

Неодноразово ухвалювалися програми реабілітації вугільних енергоблоків, але за роки незалежності лише на двох енергоблоках були встановлені котли, що відповідають сучасним вимогам. З огляду на те, що на Донбасі є потужні резерви низькосортного вугілля, планувалося на більшості українських ТЕС встановити котли з циркулюючим кип'ячим шаром. Цією технологією німецького виробника Lurgi-LentjesAG в 2006-му році оснастили енергоблок на Старобешівській ТЕС, яка також входить до складу «Донбасенерго», але нині розташована на непідконтрольній Україні території.

Всього було реалізовано лише два проекти за участі іноземних виробників сучасних технологій котлів. Другою стала Зміївська ТЕС в Харківській області – там на 8-му енергоблоці збудовано новий котел за технологією німецької Siemens – спільно з «Турбоатомом».

На жаль, ці перші пілотні проекти так і не стали зразком для масштабної модернізації всієї теплової енергетики, а тому споживачі продовжують платити невиправдано занадто високі ціни за електроенергію. Тепер надії енергетиків сконцентровані на вищезгаданому проекті Слов`янської ТЕС, від успішності реалізації якого залежить подальше тиражування досягнутого досвіду. Не переобладнавши нашу теплову енергетику сучасними технологіями, шлях до Європи буде закритим.

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ?!

Деякі аспекти нагальної потреби уповні переглянути підходи до формування стратеґічних засад екологічної освіти в Україні

Досить актуальна для світової громади, надто ж для країн з розвинутою економікою і досить високим рівнем внутрішньої «природоохоронної» культури населення, проблема *освіти для збалансованого розвитку* (безпосередньо для України), на жаль, має дещо піар-насмішкуватий характер. На сьогодні Україна перебуває в стані еколого-ресурсно-економічної катастрофи, яка, з огляду на посилення процесів впливу корупції на зубожіння основних верст, спровокувала вже досить стабільний процес соціально-екологічного геноциду…

На жаль, до сьогодні екологічна освіта в Україні базується на «радянсько-мічурінських» ідеологемах інтенсивного (головно безконтрольного) використання всіх без винятку природних ресурсів держави та принципах «законодавчо-нормативно-правової заборони» всього і всюди начебто на засадах природо-охорони. Їх чинна влада та можновладці з олігархічних кланів ігнорують у межах тих же законодавчих актів, посилаючись на потреби «надзвичайно-важливих державницьких проблем» – від побудови бліндажів в АТО, використовуючи карпатську деревину, аби досягти рівня розораності земель сільськогосподарського призначення майже втричі вища європейських нормативів, що забезпечують Європі сталий розвиток…

Щоб зрозуміти, чому саме і як ми маємо навчати (від дитячих садків і шкіл до вишів у представників влади) з позицій «екологічної освіти», зобов'язані чітко визначити реальний стан у кожній сфері, у кожному напрямку природокористування та природоохорони динаміки та рівнів «наших досягнень» од часів соціалістичної індустріалізації до часів сьогодення з вандально-грабіжницькими підходами до наших «народних ресурсів» – досить лише зазначити втрати чорноземів, якість питної води, заболочення Дніпра, епопеї з бурштином тощо…

Тож для України *«екологічні засади сталого (збалансованого) розвитку»* – то примара або світло в дуже довгому тунелі. Насамперед ми маємо навчити зрозуміти потреби провести глибокий соціально-еколого-безпековий аналіз причин сьогоднішніх реалій, визначення шляхів подолати ці причини і їхні наслідки, переглянути підходи до стратегічних принципів господарювання на певних територіях у «перехідний період», аби зарадити катастрофічно-кризовому стану в еколого-ресурсній сфері, щоб відновити природні ресурси до певного стану екологічної рівноваги на цих територіях, а потім відпрацьовувати засади розвитку тих чи тих складових економічно-виробничого потенціалу на засадах сталого (збалансованого) розвитку регіонів та держави в цілому.

Саме тому маємо чітко проаналізувати всі «етапи» розвитку певних територій за певних часів та за різних умов. Як приклад: розвиток Причорномор'я за барона Фальц-Фейна та за діяльності «Сововцепрома», після побудови Каховської ГЕС та систем тотального зрошення за наших часів…

І на основі цього, максимально науково обгрунтованого аналізу та показників реального стану певних ресурсних чинників того чи іншого компоненту будь-якої нашої діяльності, враховуючи потреби соціально-екологічного захисту життєдіяльності населення, і має будуватись стратегія нашого руху вперед, а, отже, – і засади екологічної освіти…

Не менш критична ситуація в Карпатському регіоні: Калуш, Стебник, Солотвино – цілі квартали цих населених пунктів можуть найближчим часом «пірнути» у провалля… Не кажучи вже про решту негараздів, пов'язаних із станом покинутих напризволяще «природно-ресурних» комплексів промислових підприємств та вандальною вирубкою лісу, що кришується на рівні вищих посадовців краю та держави…

Про який «сталий розвиток» цього регіону ми можемо говорити і чомусь навчати? Ми знову ж маємо отримати перш за все конкретні відповіді на питання: чому це сталося? Хто винен? І як хоча б стабілізувати ситуацію, відновити хоч якусь рівновагу? А вже потім сприяти відновленню природних можливостей боротися з нашою діяльністю…

Ще катастрофічніша буде надалі ситуація на Донбасі. Спрогнозувати будь-які «позитиви» щодо ситуації, виходячи з нашої діяльності за останні 10–15 років, просто неможливо… Оцінити реалії впливу негативів на подальші процеси деградації регіону можна лише після закінчення АТО та кількарічних фахових досліджень… І тільки тоді можна визначитись з конкретними питаннями, які треба детально **вивчати**, а потім відповідно **навчати** конкретних фахівців і управлінців, щоб ухвалити відповідні постанови державного або регіонального рівня, і вести після цього і паралельно цьому відповідну освітню та інформаційну роботу, аби забезпечити, щоб адекватно сприймалися досить непрості рішення і дії…

Певною мірою «актуальним» з позицій просвітницько-виховної роботи є і досить гучне гасло «Від екології природи до екології душі». Проте і воно в реаліях сьогодення до певної міри аморальне. І причина цього – знову ж проблема приховати реалії екологічно-безпекової ситуації, що блокує формувати реальні засади реальної екологічної політики в Україні, щоб передусім ***подолати стан соціально-екологічного геноциду українського народу…***

А реалії сьогодення для деяких територій катастрофічні і за певними соціальними проявами відображають політику голодомору 33-го року… Реально простій селянській дитині на березі Дніпровського лиману просто нічого їсти…, бо підприємство, що частково «годувало» місцеве населення, перебуває у стані розрухи і банкрутства (не без впливу можновладців, що хочуть «прихопити» його). Переійматися рибальським ремеслом, що його вели протягом майже 3-х століть, люди не можуть: тут тобі і Нацпарк, тут тобі і заборона на нерест – тож за будь-яких умов для простої людини ловити рибу – браконьєрство…

Яким має бути «екологічно душевне» просвітницьке звернення до хлопців-старшокласників, яких прикордонники «упіймали» у береговій зоні пізно ввечері з уловом карасів по 2–3 кг, визнали порушниками «природоохоронного законодавства» і виставили на вид перед усією школою? А від учителів школи (а серед них – і батьки таких дітей) вимагають проводити профілактично-виховну роботу з дітьми та батьками і визначати шляхи, аби… стягувати штрафи.

За таких реалій абсолютно логічно, що закон «трьох колосків» для хлібної ниви 30-х років у нас час трансформувався у закон «трьох хвостів» для «рибної ниви»…

Безумовно, браконьєрство – то негативне явище у нашому суспільстві, виникло воно не сьогодні, і боротися з ним також починали не сьогодні. Перші відомості про боротьбу «…з надлишковим виловом риби або виловом ради гешефту… » ми маємо з часів козацтва – саме козаки на Дніпрі були першими «громадсько-державними природоохоронними інспекторами»…

Та водночас, на сьогодні не браконьєрство зменшило природну біологічну продуктивність Нижнього Дніпра у 32–33 рази, не воно винне у тому, що з 10 000 штук малька (одно– і дворічок), що випускаються щороку мільйонами у пониззі Дніпра, виживає практично 1–2… Винна система нашого господарювання, побудована на засадах вандалізму щодо природних ресурсів. І саме ця система – причина сучасних проявів голодомору.

То хто ж відповість за прояви сучасного голодомору в Україні? Хто візьме на себе відповідальність за найкоротший середній вік життя українців на європейському просторі? Хто візьме відповідальність за постійний вигін процесів деградації сільськогосподарських земель та втрати чорноземів, постійне погіршення якості питної води – головних ресурсів нашого виживання на рідній землі?

І цілком зрозуміло, що на те, аби зрозуміти весь процес «розвитку ***соціально-екологічного геноциду українського народу***», маємо проаналізувати всю динаміку наших дій стосовно «навколишнього природного середовища» (про природу нам навіть не йдеться…) та наслідки цих дій за останнє століття, починаючи від «політики індустріалізації» та «великих перемог над природою» часів побудови совкового соціалізму… Саме «совкового», бо засадам природо-охорони в системі побудови «швецького соціалізму» може позаздрити ввесь світ…

І аналіз цей має базуватися на реальних документах, діаграм, картографічних матеріалів, статистичних та архівних матеріалів, що відображають наші досягнення і втрати минулих років – а це набагато більше, ніж три сторінки доповіді на Форумі…

Саме тому нам треба розпочати роботу, щоб створити певний комплекс методичних навчальних та освітньо-інформаційних посібників для всіх верств населення, і насамперед, зрозуміло, для молоді, на основі такого роду експертно-аналітичних матеріалів досліджень реального еколого-ресурсного стану всіх складових нашого природокористування та техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності, визначити шляхи, щоб зарадити стану екологічної катастрофи та екоциду, і на основі таких матеріалів формувати основи екологічної освіти сталого (збалансованого) розвитку.

М.Г. БІЛОУС,
заступник голови Київської обласної організації ВГО «Всеукраїнське об'єднання ветеранів»;
Д.О. ДАДИЧУК,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент Херсонського державного аграрного університету, керівник експертної групи Незалежної громадської екологічної ради Херсонської області, ВГО «Всеукраїнське об'єднання ветеранів»;
Г.М. РОМАНЕНКО,
кандидат хімічних наук, голова Незалежної громадської екологічної ради Херсонської області, голова постійно діючої комісії з питань екологічної політики та природоохорони ВГО «Всеукраїнське об'єднання ветеранів»

МИ ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО

СВЯТО ВИШУКАНОЇ ПОЕЗІЇ

Розалія ТАРНАВСЬКА

21 травня, у Львові, в актовій залі Палацу мистецтв, відбувся творчий вечір чудової львівської поетеси Розалії Тарнавської. Цей вечір, організований Лігою Українських Жінок, було присвячено благодатним весняним святам – Великодню, Дню Матері, Дню Львова та річниці перепоховання в рідну землю Тараса Шевченка. Відбулося зворушливе поетично-пісенне звертання до Бога, до життєдайної природи рідної землі, до найніжніших струн людської душі, де живе любов до матерів і коханих та щемливий смуток за їх втратою.

Традиційно починаючи всі святкові імпрези звертанням до Господа Бога, цього разу зробили це словами Розалії Тарнавської, за посередництвом отця Андрія Гули, котрий виконав пісню на слова п. Розалії "Храни нам, Боже, Україну". Присутні вислухали цю патріотично-побожну пісню стоячи.

Далі голова Львівського міського осередку Ліги Українських Жінок Лідія Купчик коротко, проте доволі вичерпно, розповіла про життєвий і творчий шлях Розалії Тарнавської.

Авторка дев'яти поетичних збірок, членкиня Української асоціації письменників і об'єднання "Письменники Бойківщини", а також членкиня Львівської Ліги Українських Жінок, Розалія Тарнавська, з дому Чабан, походить із славної Стрийщини, донька лісника, виросла серед розкішної природи.

Національну свідомість формувала під впливом маминого брата Пилипа Лесіва, колишнього офіцера Січових Стрільців і його однодумців. Уважно прислухаючись до розмов старших, з дитинства ввібрала віковічну мрію українців про волю для України.

Знаменно, що Господь дарував їй прийти на світ у радісний Празник Покрова Пресвятої Богородиці, який згодом став і Днем народження славної Української Повстанської Армії. З веління долі, народившись такого визначного дня, пані Розалія, мов турботлива мати-берегиня, все своє життя присвячує служінню Україні, Богом дані таланти посвячує людям, сіє навколо себе ніжність і любов, патріотизм і вболівання за долю рідного народу.

Закінчивши механіко-технологічний факультет Львівського політехнічного інституту та отримавши фах конструктора, сумлінно й творчо працювала на технічній ниві, стала провідним конструктором у ГСКБ "Автонавантажувач". Але попри технічний фах її серце завжди було відкрите для всіх життєдайних потреб, історичних і суспільних явищ та численних важких хрестів України. Багато читала, осмислювала долю рідного краю, свої відчуття й пережиття виливала в поетичні рядки. Оспівувала, прославляла красу рідного краю та задумувалася над його долею-недолею.

У радянські часи ніколи ніде не друкувалася, бо знала, що тематика й дух її творінь не відповідають комуністичній ідеології. Читала їх лише в тісному колі друзів…

Зате з початком Українського Відродження творчість Розалії Тарнавської буйно розквітла. Знаменно, що в 1991 році вона зі своїми поезіями вперше почала виступати привселюдно. Особливо багато поезій тоді присвятила Всенародному референдуму про Незалежність України. Ними будила, переконувала краян.

Далі одна за одною виходять її збірки: «Птах з одним крилом» – 1999 р., «Зоря на долоні» – 2002, «Здобути волю поклялись» – 2005, «Надвечір'я моє» – 2006, «Останній змах крила» – 2007, «Старе гніздо» – 2009, «Сумовитий звук трембіти» – 2012. «Вклоняюся тобі, великий наш Тарасе» і «Патріотична поезія» – 2014 рік.

І у всіх збірках провідною темою звучить любов до України. Оспівує поетеса Україну в росі і красі, у вінку і намисті, а думи одночасно витають над подіями історичного минулого, над героїчно-трагічними подіями та славними героями. Зачаровується красою рідного Карпатського краю, дякує Богові за цей чудовий витвір, а серце крається через недосконалість українців, через різноманітні чвари, що призводили до фатальних помилок і негараздів.

Вражає, як Розалія Тарнавська поєднує в собі велику ніжність і доброту із аналітично-критичним ставленням до всіх явищ життя України. Вірші Розалії Тарнавської завжди знаходять щирий відгук у читачів. Адже їм притаманна надзвичайна щирість, мова їхня легка й прозора, мов ніжний серпанок, а теми – всеохоплюючі, вельми актуальні, близькі й зрозумілі всім. Тож творчий вечір поетеси вилився у надзвичайно зворушливе мистецьке дійство. Поетичну феєрію талановито провадили великі шанувальниці й популяризатори поетичного слова, членкині Ліги Українських Жінок Іванна Корнецька й Любов Шумська. Їхнє щире й артистичне виконання поезій до сліз зворушували присутніх у залі. Тепло зустріли присутні і юну Уляну Ілик, ученицю 10 класу 93-ї школи, яка гарно декламувала поезії Розалії Тарнавської.

Вірші мережались із піснями на слова Розалії Тарнавської. Захоплено зустрічав зал квартет бандуристок "Калинонька" під керівництвом Софії Ільчишин, відомого нашого баса Ярему Ванчицького та молоду співачку Надію Кузик.

А неперевершені, неймовірної краси голоси Ольги Стефанко й Андрія Гули, які з великим артистизмом виконували пісні пані Розалії, викликали бурю овацій. Магія вальсів і задушевної лірики мовби колисала серця присутніх, дозволяла забути на мить всі негаразди й прикрощі сьогодення…

Наприкінці дійства виступила і сама Розалія Тарнавська. Дякуючи присутнім, вона, як щира шанувальниця й послідовниця Тараса Шевченка, прочитала ряд своїх поезій, присвячених Кобзареві. У них звучав заклик не забувати заповітів нашого Пророка, виконувати їх. Адже наше сьогодення, як ніколи, вимагає шевченківської, дієвої любові до України!

Природньо й закономірно було, що співголови Львівської обласної організації Всеукраїнської Ліги Українських Жінок Надія Кохалевич і Мирослава Кушнір вручили Розалії Тарнавській подячні грамоти і від ВЛУЖ, і від Національної Ради Жінок України. І квіти, море квітів від вдячних шанувальників таланту Розалії Тарнавської осипало нашу славну поетесу.

Дай, Боже, їй подальшого натхнення й успіхів у служінні Україні!

Читаючи її щирі, надзвичайно проникливі й схвильовані поезії, переймаєшся бажанням служити Україні, допомагати позбуватися негараздів і дієвіше будувати краще майбуття. Її твори вельми актуальні для нашого буремного часу, у них авторка пропонує спільно заглибитися у виклики й потреби сьогодення і спільно трудитися над успішним їх вирішенням.

Неодноразово вірші Розалії Тарнавської звучали по Львівському обласному радіо і викликали захоплені відгуки слухачів. Багато поезій її покладені на музику і стали зворушливими піснями.

Біля мікрофонів – Ольга СТЕФАНКО і Андрій ГУЛА

Плідно трудячись на поетичній ниві, Розалія Тарнавська виступає і як громадська діячка, будучи членом Української асоціації письменників, об'єднання "Письменники Бойківщини" та членкинею Львівської міської організації Всеукраїнської Ліги Українських Жінок.

Поезіями Розалії Тарнавської, піснями на її слова прославлятимемо Бога, Україну, українську Матір, рідний Львів, нашого величавого Кобзаря та спілкуватимемося із нашою славною поетесою-патріоткою, яка щиро й натхненно закликає до добра, до справедливості.

Лідія КУПЧИК

Розалія ТАРНАВСЬКА

ХРАНИ НАМ, БОЖЕ, УКРАЇНУ

Храни нам, Боже, Україну,
Наш милий, рідний, отчий Край.
Не допусти ще раз руїну.
Подай нам єдність! О, подай!

Не допусти розбрат на згубу.
Всели любов в серця людей.
Зніми з очей сліпих полуду,
Скажи, ну де наш Прометей?!

Де той вогонь, який зігріє
Холодні, наче лід, серця?
Де месник той, який не мріє
Про золотого гаманця?

Де Коновальці?! Де Бандери?!
Шухевичі де, Богуни?!
Вони про гаманець не дбали.
Вони на смерть за волю йшли.

А де ж нащадки запорожців,
Що славилися на весь світ?!
Невже Сибір всі їхні гени
Так заморозив, наче лід?

Невже проклята та неволя
Так покалічила всіх нас..?
Але ж в кріпацтві народився
Великий Прометей – Тарас!

Отож, надії не втрачаймо,
Бо нас багато, ми Народ!
Про силу й міцність духу дбаймо.
Очистим землю від заброд.

Храни нам, Боже, Україну,
Наш рідний, милий, отчий Край.
Не допусти страшну руїну.
Народ любов'ю об'єднай!

СВЯТО МАТЕРІ

Як опускається на землю місяць май –
Церковний дзвін не відає спокою.
Скликає на маївку. Поспішай.
То місяць май, заквітчаний весною.

Найкращий місяць року і весни.
В буянні трав, квітучий і духм'яний.
У цьому місяці є той щасливий день,
Що має назву «Свято Мами».

Те свято матері усім нам дороге,
Бо мати в серці кожної людини.
У кожного матуся була й є –
Від сивочолих до дитини.

Цим словом зветься матінка-земля.
І мати наша – люба Україна.
І мати – Богородиця свята.
І кожен з нас – дитина.

Це слово кожного любов'ю зігріва.
Для кожного матуся є жадана.
Бо мати – це людина пресвята,
Чи Богородиця, чи просто наша мама.

НЕ ТОРГУЙСЯ

Стрічаю сонця перший промінець…
Увечері прощаюсь, як він гасне…
Такі дива створив для нас Творець.
Усе довкіл таке прекрасне…

Сади в цвітінні – диво – дивина…
Трава смарагдово – шовкова…
Пташиний спів і трелі солов'я.
І шумно дихає діброва.

Поля… Пшениця, жито і овес…
І перепілки голос полохливий…
І льон в цвітінні – горсточка небес…
І місяць – красень серцю милий.

А небо! Небо! Небо голубе,
Таке прекрасне і таке глибоке…
Хмаринки – лебеді пливуть, пливуть,
пливуть
І навівають тихий спокій.

А ночі зоряні! А трави у росі!
А плин річок, то тихий, то бурхливий.
А гори, вкриті лісом, а степи…
Ну, а глибини моря незміримі!

Таку красу Господь нам дарував.
Живи, людино, споглядай, милуйся.
Живіть у злагоді – він строго наказав.
Таку ціну призначив – не торгуйся.

ДЗВОНАРІ

Моя земля, мій рідний Край, Вкраїна,
Прекрасна моя рідна сторона,
Загарбників краса її манила,
Століттями уярмлена була.

Ділили, роздирали, розпинали,
Немов вампіри пили з неї кров,
А діти рідні тяжко умирали
За вірність Батьківщині і любов.

Здавалося, що скрізь страшна руїна,
Що корінь знищено й зело не проросте,
Та стрепенулась і повстала Україна,
І прапор Волі нині юнь несе.

Вони його піднесуть над віками,
Бо народилися на вільній вже землі.
Вони не знають, що таке кайдани.
Вони нової ери дзвонарі.

Дзвоніть, дзвоніть, нехай весь світ почує,
Що ми Народ! Ми були і ми є!
Що кров козацька у серцях нуртує,
Що Україна ще не вмерла і не вмре!

ВІД ЛУКАВОГО

УПЦ (Московського патріархату). Троянські коні «русского мира»

У війні, яку веде Росія проти України, УПЦ (МП) відіграє далеко не останню роль

Те, що відбувається в останні два роки в середовищі Української православної церкви, підпорядкованій Московському патріархату (УПЦ (МП)), інакше, ніж реваншем проросійських сил не назвеш. Чиниться відвертий тиск на священослужителів, які демонструють проукраїнські симпатії. Деякі через це взагалі змушені були піти з цієї церкви. Наприклад, ректор Ужгородської духовної академії Віктор (Бедь). Натомість, нинішній «предстоятель» УПЦ (МП) Онуфрій (Березовський) не лише підтримує проросійські сили, а й робить провокаційні заяви про те, що на Донбасі ведеться «громадянська війна», що українській мові не місце в церкві – мовляв, тут треба вести богослужіння церковнослов'янською мовою і таке інше.

Чи випадковою є така «метаморфоза»? Далебі, ні. У гібридній війні, яку веде Росія проти України, УПЦ (МП) відіграє далеко не останню роль. Хто що б не говорив про «самостійність» цієї релігійної структури, насправді вона залежала й залежить від Москви. Ось у нинішніх умовах Москві не потрібно, щоб УПЦ (МП) «гралася в українізацію», як це було раніше. Зараз настав час, щоб ця структура відверто працювала на Росію. Ось вона й працює.

ЧИ БУВ МИТРОПОЛИТ ВОЛОДИМИР (САБОДАН) УКРАЇНІЗАТОРОМ?

Однак не все так просто. «Українізатори» хоча й маргіналізовані в церкві, але їх тримають у запасі. І, схоже, останнім часом вони активізувалися. Щоправда, не в середовищі церкви, а ззовні її. Робиться це передусім для того, щоб творити їй відповідний позитивний імідж.

Зокрема, цілеспрямовано розповсюджується міф про «українськість» колишнього «предстоятеля» УПЦ (МП), митрополита київського Володимира (Сабодана), який понад 20 років керував цією структурою. Деякі церковні діячі, зокрема митрополит Олександр (Драбинко), що був наближений до Сабодана, й Георгій Коваленко, який за часів цього «предстоятеля» був прес-секретарем УПЦ (МП), намагаються всіляко культивувати цей міф. Перший, керуючи «Фондом пам'яті блаженнішого митрополита Володимира», видає різні твори колишнього предстоятеля, часто поширюючи їх за межами УПЦ (МП). Другий, виходячи на публіку (знову ж таки переважно за межами цієї релігійної структури) розповідає про якесь «відкрите православ'я», «києвоцентризм», говорить про створення Відкритого православного університету Святої Софії-Премудрості. І це, звісно, теж пов'язується зі «спадком митрополита Володимира».

Ось лише питання, чи можна цей спадок вважати проукраїнським? Звісно, митрополит Володимир іноді фотографувався в сорочці-вишиванці, з дітками в українському одязі, робив деякі символічні українізаторські речі, наприклад, профінансував факсимільне видання Пересопницького Євангелія. Однак коли звернетеся до його офіційних виступів, статей, котрі, до речі, переважно публікувалися російською мовою, то ви там не знайдете якогось великого українства. Зате знайдете відверто проросійську позицію в церковних питаннях, фактично відмову від богослужіння українською мовою. В останньому випадку використовувався аргумент – мовляв, немає якісних українських перекладів богослужбових текстів. Зрештою, за часів свого «предстоятельства» митрополит Володимир не квапився ставити на місце російських шовіністів, яких було чимало в середовищі УПЦ (МП). Говорити, що це все діялося всупереч волі «предстоятеля», не варто. Радше, це була його позиція.

Нещодавно мені потрапила до рук прецікава книга «Дорогому Человеку на память. М.В.». Це – збірка віршів Володимира (Сабодана), опублікована позаминулого року Олександром (Драбинком). Вона складена, як зазначено, за матеріалами щоденникових записів, які цей ієрарх вів під час свого «предстоятельства» в Україні. Вірші митрополит Володимир не публікував. І, в принципі, це зрозуміло. Адже ці твори погано співвідносилися з образом церковного ієрарха. Схоже, вірші були його духовною віддушиною, в яких він виражав своє справжнє Я. Попри примітивність цих віршів, вони видаються достатньо щирими.

Так ось – із них стає зрозуміло, що Володимир (в миру – Віктор) Сабодан був загалом світською людиною, для якого церковність, радше, була формою. Мало того – митрополит належав до типово радянських людей. І чимало його творів підпадають під канони так званого соціалістичного реалізму. Нарешті, незважаючи на своє українське походження, Володимир ідентифікував себе як росіянина. Ось, наприклад, уривок із його вірша «Русская песня»:

Спой про девушку Катюшу
Или что либо о войне –
Проникает песня в душу,
Согревает сердце мне.
Русской песни нет чудесней:
Что ни песня – то и клад.
Я родной России песни
Бесконечно слушать рад.

І таких віршів у Володимира (Сабодана) більш, аніж достатньо. Це й милування російськими пейзажами, і захоплення «російською славою». Для нього Руссю, Росією є не лише Москва й Ленінград, а й навіть Київ. Практично всі вірші збірки написані російською мовою. Лише один – українською. Але це виняток, який підтверджує правило. Закономірно, виникає питання, чи могла людина з такими поглядами бути «українізатором» УПЦ (МП)?

Взагалі, добре проштудіювавши біографію й твори Володимира (Сабодана), складається враження, що чоловік грав свою роль. Коли треба – вдягав священицьку рясу або демонстрував «любов до України». І, схоже, актором він був непоганим. Роблячи «проукраїнські жести», Сабодан творив міф про те, що УПЦ (МП) є «українською церквою». Багато людей, у тому числі духовенства, «купилось» на це. І це стало далеко не останнім чинником, завдяки якому ця релігійна структура розбудувалася в часи незалежної України. Насправді ж, розбудувалася не «українська церква», а потужний фрагмент «русского міра». І це зрозумілим стало сьогодні в умовах війни Росії й України. Росіяни досить ефективно використовують цю структуру.

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБЕН МІФ ПРО «УКРАЇНСЬКІ СИЛИ» В УПЦ (МП)?

Щоправда, демонстративна проросійська позиція нинішнього керівництва УПЦ (Московського патріархату) відвертає від неї чимало віруючих. Тому, щоб цей процес не набув загрозливого характеру, потрібно створити видимість того, що в УПЦ (МП) є «проукраїнські сили». Звідси й активізація драбинків, коваленків і іже з ними, які звідкільсь отримують чималі гроші на дорогі проекти пропаганди «спадку» Володимира (Сабодана).

Автор далекий від того, аби вважати, ніби всі священики, а тим паче миряни УПЦ (МП), є проросійськими. Мало того – готовий допустити, що більшість вірян цієї релігійної структури проукраїнськи налаштовані. Але це мовчазна більшість, яка майже реально ніякої ролі не грає. Натомість, головну роль у цій структурі грають проросійськи поводирі, які, схоже, отримуючи відповідні команди з Москви, вміло маніпулюють простими віруючими.

До речі, у згадуваній збірці віршів Володимира (Сабодана) є віршована передмова Олександра (Драбинка). І теж російською мовою. Симптоматично – чи не так?

Петро КРАЛЮК,
проректор Острозької академії
Радіо Свобода

ВАКХАНАЛІЯ

ЯК МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ ПЛЕКАЄ ЯНИЧАРІВ

Оплот Кремля на Західній Україні: що продають у книгарнях Почаївської лаври

Цілий склад книжок антиукраїнського змісту знайшли активісти в найбільшому православному монастирі Західної України. Аби почитати ворожу пропаганду, достатньо завітати до книжкової крамниці Почаївської лаври.

Почаївська лавра – найбільша православна святиня на Західній Україні. Щороку сюди приїжджають не лише віряни, а й тисячі туристів. Саме в книгарні Лаври продаються книги з антиукраїнською риторикою.

Одна з них – дитяча "Заступниця державна". Коштує 22 гривні. На думку активіста Івана Ковалика, ця книга покликана виховувати в дітей любов до Батьківщини. От тільки цією Батьківщиною виступає Росія.

Автор "патріотичних" текстів – білорус Борис Проказов. Книжку писав для російської молоді, а перекласти її українською в Лаврі вирішили самостійно. Включно з такими висловлюваннями "наша держава – це Росія, наші воїни – не українські воїни, а наші воїни – російські".

В ще одній книжці вказується на те, що "бандерівці не боролися за Україну, а довіку заплямували себе нічним бандитизмом, різнею мирних поляків, євреїв та своїх же братів зі Східної України". Роман Шухевич та Степан Бандера в цих книгах подаються як антидержавні діячі. Видали її в Києві.

Продається в «духовній» книгарні і "Подвиг царської сім'ї", в якій пропагується любов до Росії.

Коментувати цю ситуацію на камеру священики категорично відмовляються. В телефонному режимі ж говорять про те, що вони не знають змісту книжок, які продаються в книгарні, адже не читають їх.

Активісти неодноразово скаржилися на "патріотичну" літературу в СБУ, але жодної реакції. Книг не те, що не зменшилося, їх навпаки – збільшилося.

Тож Почаївська лавра і надалі залишається оплотом "русского мира" на Західній Україні, адже належить до Московського патріархату.

Нагадаємо, що Київська міська рада прийняла до розгляду електронну петицію про переведення Києво-Печерської лаври з Московського у Київський патріархат.

Давно пора. Більшої ганьби і приниження для українців, ніж антиукраїнську вакханалію московських батюшок у Почаєві, годі уявити. І все це – за потакання вайлуватої влади. Не для того Богоматір врятувала наш люд у битві під Почаєвом від турецької навали, щоб він зазнавав страждань від московського потопу, та ще й у незалежній Українській державі. Ординське плем'я нехай навіки щезне із святої української землі.

За матеріалами ЗМІ
Ольга ДМИТРЕНКО

ТРАДИЦІЯ

Писанкова Україна – 2016

Благодійна акція «Писанкова Україна – 2016», яка відбулася в Чернівцях, ініційована волонтерами ВО «Буковина – українському війську» мала на меті, як і всі волонтерські ініціативи, допомогу армії. Розпочалася акція спільною молитвою. Священики церкви Святої Параскеви Сербської провели молебень за мир в Україні, говорили про єднання, бо разом ми – непереможні!

Волонтери торгували великодніми кошиками, свічечками і смаколиками. Разом з волонтерами продавали свої писанки учасники гуртка «ТРИГВЕР» (керівник – Світлана Красовська) – студенти коледжу.

Можна було поласувати пісною випічкою, яку надали підприємці краю Тетяна Дуткевич (ТМ «Чіабатта») і Світлана Терида (ТМ «Солодка казка»).

Школярі Чернівців організували виставку Великодніх атрибутів – кошики, писанки, солодощі тощо. Викладачі і учні Глибоцької художньої школи представили картини, на яких діти прагнуть миру! А ще – розписані гільзи. Організував поїздку до Чернівців голова Глибоцької ОТГ Г.Ванзуряк.

Долучилися до акції чарівні панянки з клубу «Успішна чернівчанка» (президент клубу – Галина Марараш). Разом з успішною чернівчанкою, депутатом міської ради, журналісткою Юлією Сафтенко прийшли і її два 10-річні синочки, які жваво цікавилися дійством на площі. Добре, що з юних років діти залучаються до таких заходів, аби виросли справжніми патріотами України.

Біля підніжжя Кобзаря школярі виставили багато коробок з українськими книгами, зібраними в рамках 32-ї волонтерської акції «Українська книга – школярам Донбасу». Також діти зібрали велику кількість смаколиків, аби передати на фронт.

Майстриня-писанкарка Наталя Суруджій навчала давньому мистецтву писанкарства. Волонтер Ольга Бауер прикрашала велетенську гільзу у техніці «декупаж» – так повертала МИР. У такій же гільзі, яку діти розписали минулорічної акції, цьогоріч красувалася освячена верба – вербна неділя!

Акцію координувала і вела волонтер Галина Абрам'юк, з ініціативи якої і відбулася 33-а волонтерська благодійна акція «Писанкова Україна – 2016». Галина Йосипівна – активістка Майдану, заступник директора Чернівецької гімназії №5. Вона – волонтер ВО «Буковина – українському війську», всією душею вболіває за Україну і за кожного її захисника.

Вітали всіх учасників акції народні артисти України Оксана Савчук та Іван Кавацюк – наш славний дует «Писанка», які неодноразово побували в зоні АТО. Учасниці ансамблю «Тройзілля» Чернівецької гімназії №5 виконали пісню «Україна – це Я!», під час якої учасники акції розгорнули 25-метровий волонтерський синьо-жовтий стяг, під яким ЄДНАЮТЬСЯ УКРАЇНЦІ!

М.КИСИЛЬОВА

УКРАЇНКИ – НАЙКРАЩІ

П'ЯТЬ ЖІНОК, ЯКІ ПОДАРУВАЛИ НАМ ПЕРЕМОГУ В ТРАВНІ

Українські гімнастка, шахістка, альпіністка, сценаристка та співачка визнані найкращими цього місяця

Травень 2016-го подарував нам цілу низку перемог. І часто людьми, що виборювали їх для України, – були жінки, українки. Декого з них ми знаємо дуже добре, про інших – варто дізнатися більше.

1. Ганна Різатдінова. 8–9 травня

Українська гімнастка Ганна Різатдінова здобула п'ять золотих медалей на Міжнародному турнірі з художньої гімнастики, що проходив у французькому Корбей-Ессоні.

Різатдінова народилася в Сімферополі у 1993 році. Гімнастикою почала займатися у п'ять років. Її першим тренером була мама – Оксана Різатдінова. Наразі Ганна живе в Києві і тренується у Альбіни та Ірини Дерюгіних.

Сезон олімпійського 2016 року Різатдінова почала з золотої медалі у багатоборстві на турнірі у США. У лютому на Кубку Валентина в Тарту (Естонія) Ганна виборола ще 5 золотих нагород – в індивідуальному багатоборстві та у вправах з м'ячем, булавами, обручем і стрічкою.

Далі на етапі Кубку світу в Еспоо (Фінляндія) Ганна виграла два золота – у вправах з обручем і стрічкою, срібло у вправах з булавами та дві бронзи – в індивідуальному багатоборстві та вправах з м'ячем.

Уже на наступному етапі Кубку світу в Лісаббоні (Португалія) Ганна здобула два золота – у вправах з булавами та стрічкою, два срібла – в індивідуальному багатоборстві та вправах із обручем.

На черговому етапі Кубку світу в Тьє (Франція) українська гімнастка виборола срібло у вправах з булавами та бронзу у вправах зі стрічкою. В індивідуальному багатоборстві вона була четвертою.

На етапі Кубку світу в Пезаро (Італія) Ганна здобула два золота – у вправах із м'ячем і стрічкою, срібло – у вправах із обручем та бронзу в індивідуальному багатоборстві.

2. Джамала. 14 травня

Українська співачка Джамала перемогла у фіналі міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення». Її пісня – «1944» – отримала 211 балів від журі, і 323 – за підсумками смс-голосування глядачів. Сума 534 бали вивела її на перше місце у цьогорічному пісенному конкурсі.

Окрім того, під час конкурсу Джамала отримала нагороду Eurostory Awards 2016 за кращий рядок у конкурсній пісні. Переможця обирали професійне журі спільно з читачами сайту. У цьому році вони відзначили рядок «You think you are gods, but everyone dies» («Ви думаєте, що ви – боги, але всі вмирають»). Eurostory Awards – щорічний приз, і він присуджується за кращу метафору, найбільш сильно написаний рядок або найбільший поетичний образ.

Українська співачка й акторка кримськотатарського походження Джамала – Сусана Джамаладінова – народилася у 1983 році в Киргизстані. Вона випускниця Національної музичної академії України. Виконує пісні у стилях джаз, соул, фанк, фольк, поп та електро, а також бере участь в оперних постановках і шоу.

За свою творчу кар'єру записала й випустила три студійні, один концертний та два міні-альбоми; знялась у фільмах «Поводир» українського режисера Олеся Саніна та «Поліна» франко-бельгійського режисера Оліаса Барко. Джамала – переможниця 8 міжнародного конкурсу «Нова хвиля» (Юрмала). Цього року вона здобула чотири статуетки української національної музичної премії «YUNA» як «Кращий соло-артист», за «Кращий альбом», «Кращу пісню» і «Кращий дует».

3. Марися Нікітюк. 18 травня

Цьогоріч під час Каннського кінофестивалю нагороду «ScripTeast Award» імені Кшиштофа Кешльовського за найкращий сценарій з Центральної та Східної Європи отримала робота української режисерки Марисі Нікітюк «Коли падають дерева». Таке рішення ухвалила консультативна рада, до складу якої увійшли Сенді Ліберсон, Саймон Перрі, Манфред Шмідт, Антоніо Саура, Даріуш Яблонський та очільники навчальної програми ScripTeast – Том Абрамс та Крістіан Рот.

Окрім почесної відзнаки, сценарій Марисі Нікітюк також одержав винагороду 10 тисяч євро на подальше виробництво фільму.

Марися Нікітюк народилася у 1986 році. Вона режисерка, сценаристка, засновниця театрального порталу Teatre.com.ua та одна з організаторок міжнародного драматургічного фестивалю «Тиждень актуальної п'єси». Фільм «Коли падають дерева» стане її повнометражним режисерським дебютом – до цього вона зняла два коротких метри «В деревах» та «Мандрагора», а також написала близько десятка сценаріїв.

Виробництвом фільму «Коли падають дерева» буде займатись українська компанія «Директорія Кіно». Її продюсуватимуть Ігор Савиченко та співпродюсер з Польщі Даріуш Яблонський (компанія Apple film).

4. Ірина Галай. 20 травня

Ірина Галай стала першою українкою, яка підкорила найвищу гору світу – Еверест. Це сталося 20 травня о 4 годині ранку за тибетським часом. У сходженні Ірина випередила співвітчизницю Тетяну Яловчак із Донецька.

Під час сходження Ірину супроводжував її інструктор Віктор Бобков. Вона несла лише найнеобхідніше та кисневий балон.

Ірині Галай 28 років, вона із Мукачевого на Закарпатті. Ірина займається боксом. Живе у столиці. Альпінізмом почала займатися три роки тому. Першою вершиною, яку підкорила Ірина, став Казбек, що на Кавказі. Є аспіранткою Національного авіаційного університету. Працює в нафтовій компанії «Альянс Ойл Трейдинг».

Цікаво, що своє сходження і підкорення найвищої точки планети Ірина Галай присвятила усім жінкам України.

5. Марія Музичук. 23 травня

Українська шахістка Марія Музичук за підсумками минулого року визнана кращою у світі та отримала премію «Каїсса-2015». Таке рішення ухвалила жіноча комісія Міжнародної федерації шахів (ФІДЕ).

Варто зазначити, що минулий рік був успішним для українки. Вона виграла чемпіонат світу за нокаут-системою, який проходив в Сочі з березня по квітень. Після цього успіху Марії було присвоєно звання міжнародного гросмейстера серед чоловіків. Крім того, в минулому році Музичук посіла друге місце на першому етапі жіночого Гран-прі ФІДЕ, який проходив у Монако. В активі Марії також золота медаль за найкращий результат на першій дошці на європейському командному чемпіонаті-2015 у Рейк'явіку.

Марія Музичук народилась у Стрию на Львівщині у 1992 році в сім'ї шахістів. Дебютувала на дитячому чемпіонаті України у 1999 році. Наразі вона міжнародний гросмейстер, дворазова чемпіонка України (2012, 2013), чемпіонка світу серед жінок 2015 року. У складі жіночої збірної України чемпіонка світу 2013 року та чемпіонка Європи 2013 року, бронзовий призер шахових олімпіад 2012, 2014 років. Станом на травень 2016 року Марія посідає 3 місце у світі та 1 серед шахісток України.

Укрінформ

НАША МОВА КАЛИНОВА...

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

Неправильно	Правильно
Ангел-хранитель…	Янгол (ангел)-охоронець…
Аренда…	Оренда…
Табірна бірка…	Табірна бирка…
Новеньке блюдечко…	Новенька тарілочка…
Бути на виду…	Бути на видноті…
Машинобудівельний завод…	Машинобудівний завод…
Многолітнє ув'язнення…	Багатолітнє ув'язнення…
Нема причинно наслідкового зв'язку…	Нема причинно-наслідкового зв'язку…
Похожі між собою…	Схожі між собою…
Співзвучні з ними слова…	Співзвучні їм слова…
Заказати пальто…	Замовити пальто…
Закатувати сцену…	Учиняти (улаштовувати) сцену…
Ізбав нас, Всевишній…	Визволи (звільни) нас, Всевишній…
Надсилати банди…	Засилати банди…
Він опростоволосився…	Він пошився в дурні…
Представивши програму…	Подавши програму…
З других підрозділів…	З інших підрозділів…
Мати свою позицію…	Мати власну позицію…
В крайній мірі…	Принаймні…
Діяти в одиночку…	Діяти власними силами (самостійно)…

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Практичні посібники Марії Волощак **«Особливості правопису, відмінювання та походження імен»**, **«Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання»**, **«Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів»**, **«Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв»**, рекомендовані Міністерством освіти і науки України, можна замовити тел. (095) 718-98-00, (044) 353-19-77, (068) 789-59-12, e-mail: **vmu1972@ukr.net**

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь,
головний редактор – Марія Базелюк.
Редакційна колегія
Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001,
вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ;
тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво:
Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І.
Філія ГУ по м.Києву та Київській обл.
№ 10026/0195.
АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669
ЕДРПОУ 2305606776
№26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 10 000 прим.
Ціна договірна

Реклама приймається тільки від національного товаровиробника. За достовірність реклами редакція відповідальності не несе.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор. Редакція не завжди поділяє точку зору автора. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати матеріали.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування лише на сторінках газети.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9